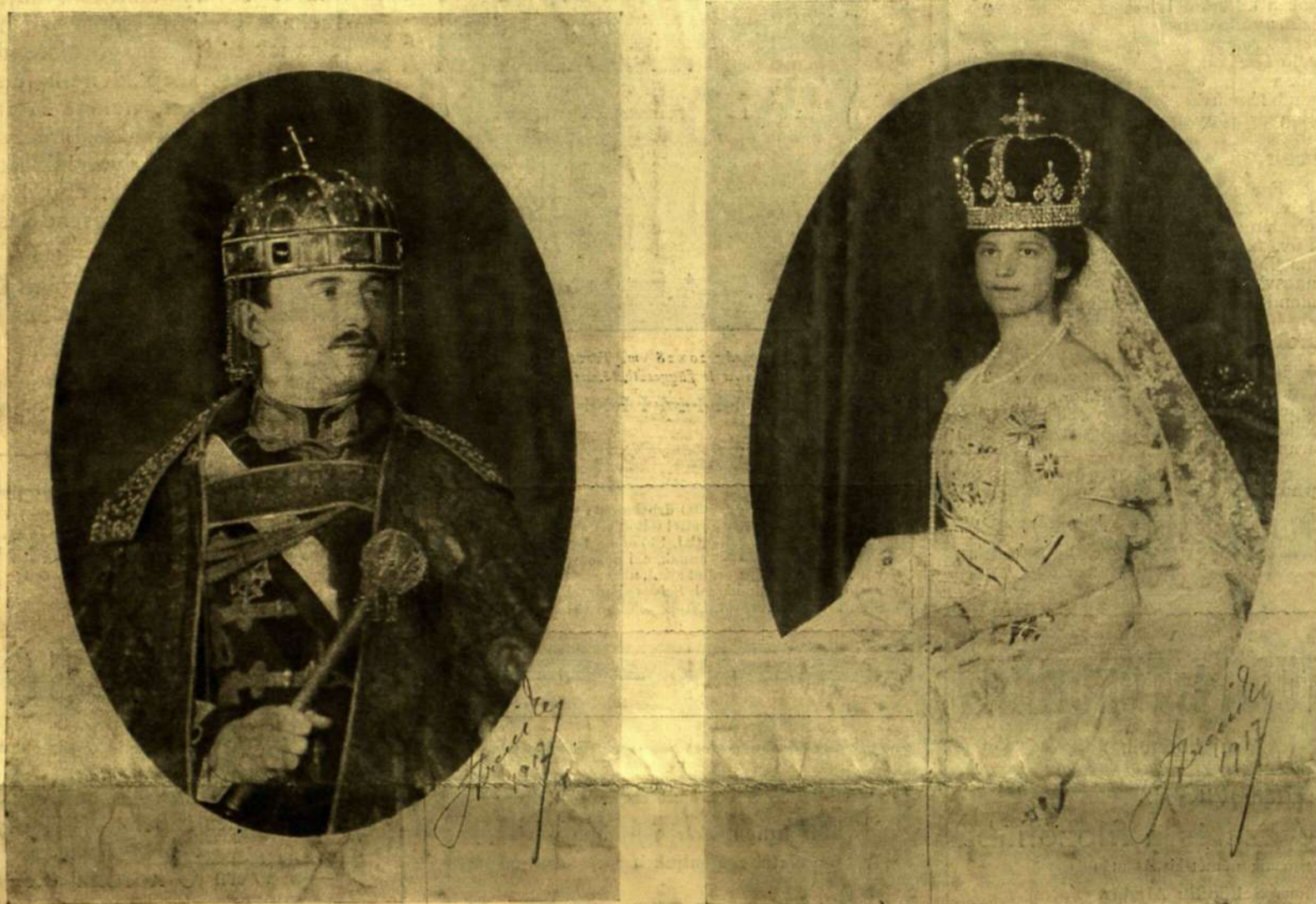

Minden magyar ember házának, minden hatósági intézmény termének
legszebb disze, legszebb ékessége

Ő Felsége a király és királyné

IV. Károly király és Zita királyné

művészi kivitelű, mélynyomású arczképe.

A koronázás magasztos tényének megörökítésére a király és királyné legmagasabb engedelmevel *Strelisky cs. és kir. udvari fényképész* készítette a felvételt, mely Ő Felsége a király és királyné legkegyesebb tetszését megnyerte, s a terjesztéshez legfelsőbb helyen hozzájárultak.

A mélynyomású kép ára
keret nélkül . . . 10 korona.

A kép nagysága 40×50 cm.,
a karton pedig 58×70 cm. nagy

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

11. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 18.

Szerkesztési iroda: IV. Yarmegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A *Világkrónika*-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postálag meg-
határozott viteldij is eszolandó.

ÚTBAN AZ ÁLLÁSOK FELÉ. — Balogh Endre fényképe.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

S összebújva számolják az ujjukon:

— Megállj csak: a troezeni Anaxo, aztán Simnis és Kerkyon leányai, hát Periboa és Phereboea? de Jopet meg a kékszemű Aeglat se szabad felednünk... És a többi... na hát mindet szerette és mindet otthagya. Persze neki szabad...

— Szabad, sóhajtt Myrto, — ő egy nagy Istennek a fia, s tudjuk, az istenek e földön mindig hűtelenek —

— Elég leányok, dörmög Phorbas, — hát biz én is már csak az ő istenektől örökölt hűtelen természetében bízom. Ezt a nővé lett krétai romlást nem szabad Athénbe vinnünk. És itt csak Apollo segíthet. Bár csak Delosban volnánk már!

Kreusa, ki a hajó orrából ép a víz fölé hajol, egyszerre a szívéhez kap:

— Csitt, a szent delfin... ott, ott!... jó jel, szent jel, ime Delos ura már is ismét velünk van!

Mind oda a hajó vizet hasító éle felé pillantanak. Illetődötten súgják:

— Az, ugyan az, a melyik jövet Krétába kísért bennünket! Nézzétek, mily szeretettel játszik, szökell, lubiczok mellettünk... és mintha valósággal ő vezetné, húzná, kormányozná a hajónkat...!

A mélyen vallásos Phorbas ujjongva nézi, aztán tárt karokkal tekint fel a napba:

— Nagy Apollo, a nagy Delphiben ígérted volt, szent delfined formájában ime valóban ismét velünk vagy; köszönet! ne hagyj el, vezess és védj, hisz jelenlété mutatja, hogy még mindig veszélyben vagyunk...

Myrto is fohászodva int barátainak. Mind az alakú isten vízi játékaik lesik s illetődötten emelik ajkukhoz a gyapjuval átkötött szent olajágat. Aggódva mormolják:

— Védjed és óvdjad Theseusunkat az idegen nőtől...

E perczben zaj kél, kiáltás nő onnan a hátul tarkálló száz vitorla felől. Száz nyelven ordítja az ámulat ugyanazt s ezer izgatott kéz mutat, felfelé: a magasban a velük versenyt gördülő krétai felhők rózsaszín buborékjain át két csudás, óriás fehér madár éri őket utól. Sok ősles rengeteg hattyúszárnyak csapkodnak s havas fényvel vakítanak a napban, — ép a hajóraj fölé érnek már s ekkor újabb rivalgás újabb és még meglepőbb felfedezést hirdet: az óriási madár hasának a helyén emberi test tűnik elő a szárnyakat együtt tartó hattyú mezből. Sőt tisztán kivehető már a fark tollzatát kormányzó emberi lábak s a szárnyakat suhogató karok is... «Daedalus» sikolt fenn a függő kertecské palmái alatt a ráismerő Phaedra, — «te vagy az, apó? így menekülsz a fiaddal? Lásd, ily szárnyakat kértem én tőled, mért nem adtál? azt mondtad, veszélyes, de hogy is az!... A kis hercegnő tárt karokkal int búcsút s visszaint szárnyaival a nyugat felé szálló vén ezermester is; mily sebesen suhan, a riadó igazi madarak, sirályok, vízi sasok vijjogva térnek ki előle... Csak a fiú, Ikarus, nem felel játszó társra üdvözlétére, őt a nap heve, káprázata vonzza s Phaedra döbbenve látja, a vakmerő ifjú mint száll toronyiránt neki a tüzes sugaraknak egyre magasabbra. Hogy fogy, apad, mily rohamosan kisebbedik a jelenése! Akkora már csupán, mint egy szálinkozó, pihegő hópihe, s ez is most — nyilván a naptól — egyszerre hirtelen tüzet fog. Lángolva libben a pihe, aztán nagyot lobban és vége — — ezer száj kiált s ezer kar mutat éjszak felé: messze, messze, valami, egy égő, növekvő porszem üstökös-ként hull alá. Ikarus égett teste a szemhatár egy merészen emelkedő kék hegytömbje mögött bukik a tengerbe...

— Az Oxia hegy, mormogja Phorbas, — Naxosnak bérzfoka. Alatta, ama meredek szigetfal alatt haladunk el a sziget mögött rejtőzött kicsike kis Delos felé. Nézzétek, a szent delfin mily türelmetlen, hogy siettet!

— Az Oxia hegy, súgja ott fenn az Ariadne mögött guggoló Korkyne, — alatta megyünk el s gyermekem, ott meg kell állanunk. Rajta, csókold, bájold, siess, vedd erejét, hogy majdan ne ellenkezessék...

Theseus nem hallja. Feje az Ariadne ölében, homlokát puha, forró kéz simogatja; hunyódó pillán át mint egy álomban látja a végtelen távolban a kék ég rózsaszín felhőit s ugyanakkor a végtelen közelben azt a másik illatosabb rózsaszín valamit érzi, a min az arca pihen, azt a habosán omló byssos-szövetet, melybe ezüst kereztekkel váltakozó arany csillagok vannak hímve. Mámorosan olvassa, számlálja ő e kerezteket és csillagokat, de örökké belezavarodik, mert minduntalan szeméire borul a hercegnő bomló hajának aranyátóra s forró ajkak gyújtják az óvít folyton megújuló csókbeszédre. S e csók heveségükkel szó nélkül is szólnak, parancsolnak, nógatják a férfi vért, biztatják szenvedélyt: «ugyan mit hosszabbítjátok feleslegesen ezt a tengeri utazást? Bolondok, kössetek ki szerelmes nászra mentől hamarabb az első boldog szigetparton... Nos Theseus?»

— Nos Theseus? — súgja végre játszva, a gondolatot szóra váltva Ariadne.

— Igen, igen... álmodozik Poseidon fia, — hisz megyünk Delosba.

— Delos? durcáskodik a hercegnő, — eh, messze van s én már oly fáradt vagyok...

A dajka sürgetően hajlik a füléhez. Ariadne bólint, aztán még bódítóbb csókkal hajlik az atheni fölé:

— Sértesz, Theseus —

— Mivel, királyném?

— Hogy... hogy nem vagy türelmetlenebb...

Évőd halkan mondja ezt; hozzásimul, aztán mégis csúfolódóan búvik ki a hatalmas karok közül. Birkóznak, az atheni könyörög:

— Ajkadat...!

— Kedvetlenül alkuszik:

— Hogyan, mikor te még a legelső kicsi kéresemet se teljesíted?

— Mi az, királyném?

— Még kérdés? hát hogy ne huzdolj tovább e fárasztó úton. Únom már, én földet akarok érezni a lábaim alatt, akarom, akarom!... és ha te szeretsz, most mindjárt kikötünk —

— De hol, királyném?

— Akárhol... mondjuk, ott ama kéklő bérzfok alatt —

Theseus felkönyököl a hercegnő öléből:

— Az Naxos ott...

Ariadne lopva diadalmasan pillant Korkyne-re, aztán, akár egy bábút, gyügyögve veszi két kezébe az atheni fejt:

— Nos, kikötünk ott? Felelj... Hogy mondd? Delos? Hahaha... bánom is én, a társaidnak te mit ígértél... az a kérdés, engem szeretsz-e? Szeretsz?

Évőd alku... Korkyne mohó szemmel lesi s helyeslően bólint. A bíborhajó ezalatt gondolatsebesen siklik tova; a nap hanyatlani kezd s az Oxia hegy kék bástyái lassan zöldékké lesznek. — közelednek. Oenone kaján örömmel súgja Phaedrának:

— Csitt, nézd, hogy sáppad, a nyugvó nappal ereje mint apad máris...

Phaedra, ki hason fekszik s lábával a függő kertecské füvén kalimpál, dacosan von vállat. Ő is mohón, de inkább vágyódva, sőt sajnálkozva mered Theseusra:

— Csúfság, mind ellene vagytok — Theseus...!

Oenone rémülten fogja be a száját: «mi lett? a régi gyerekdacz, szeszély?!» Káromkodva esőválja a fejt aztán a tengerre gördülő naptányérra pillant:

— Csakhogy már lemégysz, átkozott, — no a Dibbarra ördögnek hála, már lenn is van a nedves kék alatt!

— És amott, ujjong Korkyne halkan, — nézzétek, amott az Oxia meredekjén, épp a Dionysos-szentély oszlopai közt feljön a Hold. Üdvözhö Sin, dieső Hurki, vedd rá férfisorvasztó bágyadt világodat! Gyermekem, Phaedra, mért nem mondd a hold-fohászt?

Phaedra nem felel. Mialatt a két dajka diadalmasan csörgeti a nyakában lógó holdamuleteket és susogva imádkozik tovább, ő csak annál boszúsabban szorítja némára hasadt gránátalmaként duzzadó piros ajkait. A kebeléből előkandikáló galamb fejét csókolgatja s tovább néz Theseusra. Hallgatózik. Nővére szava igen halk:

— Nos, kikötünk ott, Theseus?

Ariadne lopva a nyakában lógó kígyókőre lehel, aztán ő is a holdra néz. Bizalmas mosolylyal, bólintva üdvözi. E közben egész lénye ébredni, nőni, hatalmasodni látszik; még haja is, melynek aranyába mintha szűródő, szálló ezüstpor keverednék, szinte pihegve, delesen duzzad elő a kidaris alól. Minos leánya a Hold Leányává öltözik; teli tudóval szívja magába a felgördülő tányér áradó erejét. Foga villan, — a családka fényben új, démoni mosoly árnya póklábat rajzol a szája szögletébe:

— Nos, Theseus?... Állítsd meg a hajót!

Az atheni mámorosan néz fel az ezüstös új Ariadnéra. Vadul öleli át s kiált az árboz felé:

— Phorbas! Phorbas!

Mögöttük Korkyne motyog, a holddal beszél s rejtelmes jelek, mozdulatok közepette görösköt két két egy vörös madzagra, hetet egymásután. Szája habzik, fanatikusan ismétli: Thoth, Thoth, Thoth...

A hajó orrában már csak Phorbas és Myrto van ébren. Az istenek szigetei közé érnek, — messze elől a szűk tengerszoros végében az Apollo lapos kis Delosa mosódik el, balfelől kékesen fehérlenek az Aphrodite Parosának a márvány hegyhasadási, jobbról a Dionysos hús lehelletű tömör Naxosa tornyosodik. Szédítő meredeken bukik alá az Oxia fala. Fenn a kirúgó bérzfokon a szentély olaj, füge és pálmaligete kéklis s a hold a lombból kifehérlő oszlopokat tört sugarak gyöngyházporával hinti be. Csend az éjben, de a hogy a szentély fokához közelednek, mind hangosabbá lesz a szent hegy szirtváltait körülzúmmogó nesz. Nő a visszhangzó, buja bakháns lárna, sőt látszik már az is, a mámoros menet a szent hegy körül a szent ligetben merre kanyarog: mint bujkáló szentjánosbogarak villannak elő a lomb alól az imbolygó fákllyak. Mert ünnep van Naxoson is, Dionysos is az ő kis öcsésének, Adonisnak, a tavaszi feltámadását köszönti, — a menet épp a bérzfok nyílt terére ér ki, s a virágos fejek, thysusok, szilénhasak szökellő éles árnyképeként tánczolnak el a hold tányérja előtt...

Phorbas riadtan fordul meg:

— Mi az, mi e kiáltás? Theseus szólt?

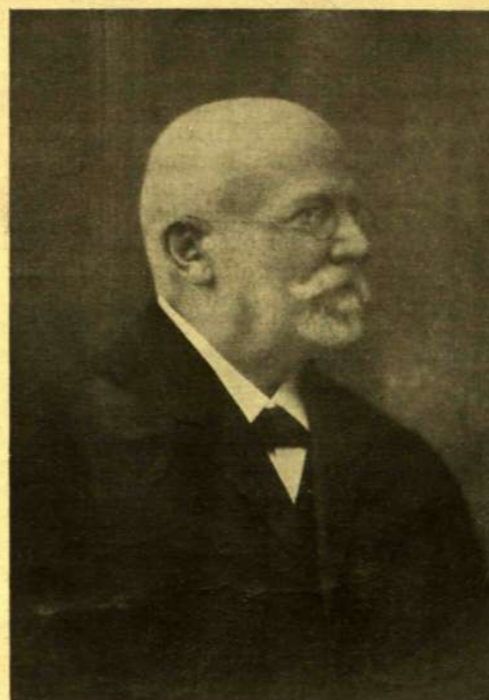
Egyszeribe talpon az alvó csapat. Poseidon fia tántorogva jön le a lépcsőn, dörög a hangja, az istenek szigetei megannyi porólyesapásként vágják egymás szirtfalához a szavát:

— Megállni! Nem halljátok? tán ellenkeztek?

Az ébredők bámulnak s hangos a zúgolódó szavuk. Delost, a hívó Apollót, a szent delfint s mindenekfelett magának Theseusnak az igéretét emlegetik. Ő rájuk rivall s csak annál dühösebben, mert érzi, hogy nincs igaza. A végén már kardot ránt. Fenn a lépcsőn egybefont karokkal áll s kaczag Ariadne. Megannyi ezüst esengő...

— Elég már, — szól gúnyorosan, — ne ijessz úgy rájuk, Theseus, hallod? Én akarom, én parancsolom!

Az atheniek felnéznek s elképednek: az ő daczos, büszke Theseusuk im' nem a maga ura többé, szót fogad, kardot rejt! Phorbasnak arca torzul, a csúszás mellét tárja:

Felletár Emil, a napokban elhunyt országos fővegyész.

— Ūlj meg, csak asszonyok, e krétainak, te Theseus ne fogadj szót! Nem kell tőle az élet —

— Újabb kaczag, libben már le a lépcsőn Ariadne s hosszan suhanó fátyolpalástjára a hold a hiányzó aranydísz helyett törött ezüst csillagokat hint. Kedveséhez simul, de már is királynőként egyenesedik ki mellette. Annak érzi magát. Int s a bíborhajó csakugyan szófogadóan fordul be Naxosra, az Oxia-hegy alatt alvó krétai telep öblébe. S a hátul jövő többi gályák is egymásután billentik át a vitorlarudat. Myrto sápadt, a kezeit tördeli:

— Varázslat, végünk! S már a szent delfin is elhagyott minket...

Gyöngye a jaj ott lenn a kikötőben, hamar vérbe ful a fehérikupolás, kékre meszelt tyrisi kaimár házak közt, — az amúgy is dühödő atheniek könyörtelenül rabolják ki a Minos hazamennék... Jönnek, rohannak Poseidon fia s Minos leánya elé; köztük érkezik három sze-

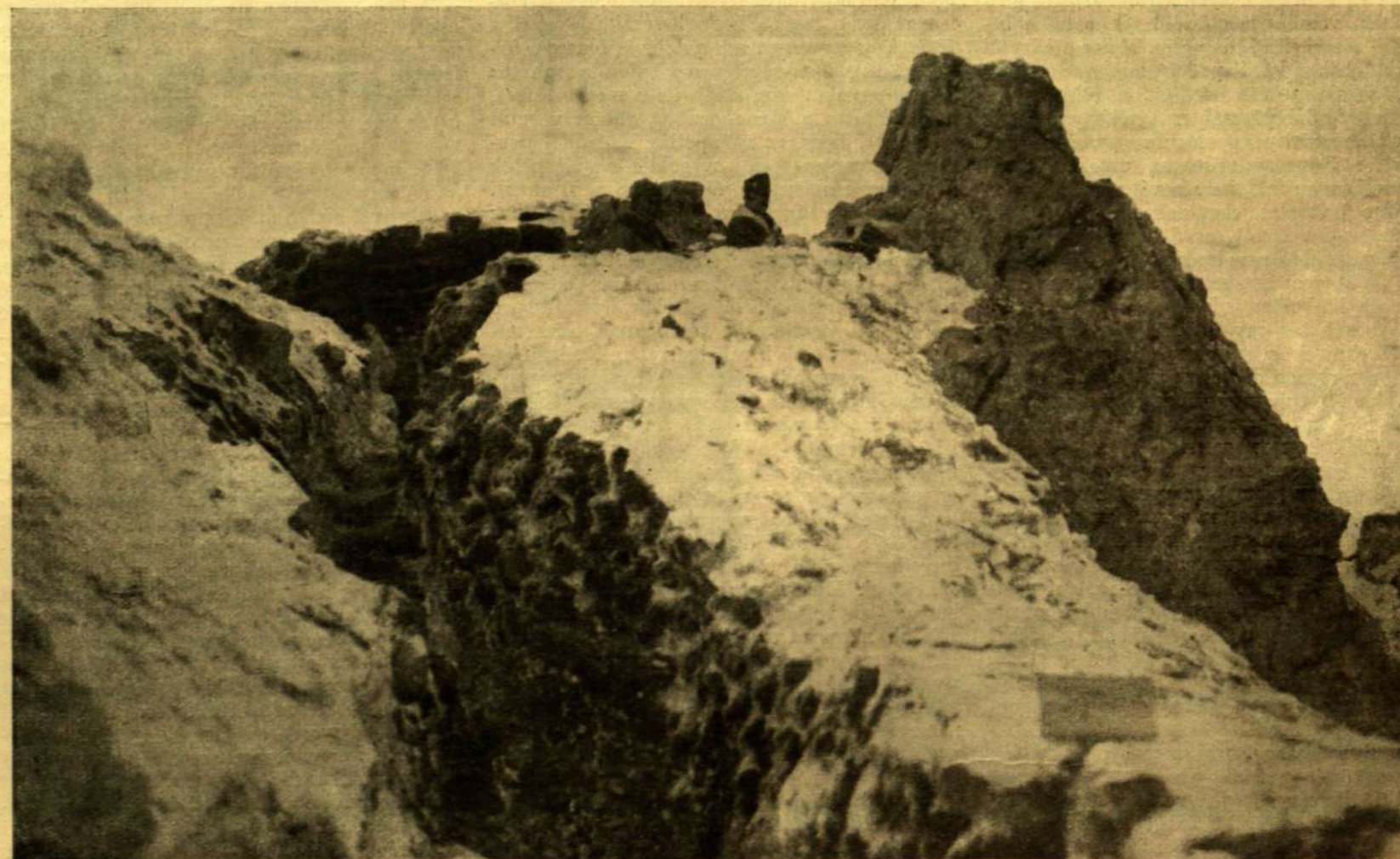
lid tigristől vont aranyos kerékű kocsiján maga a főpap. Onarus hatalmas jelenség: ifjú még s oly fensőbbégesen szép, hogy az ámuló Ariadne magát az istent, Dionysost véli látni benne. Bajusza borotvált, de selymes barna haja, melyet egyszerű piros szalag szorít le, hullámosan, bőven borul a vállaira s csigás szakállja is hosszasan, szélesen omlik le szőlőlevélhímzésű terjedelmes lydiai asszonyruhájára. Am e bolondos tarka pompa keretében annál józanabb és mártalanabb maga a kendőzött sápadt arz. Bölelkező töprengés virraszt a négyen ülő szemekben, — melázók és kutatók ezek s a misztériumokat őrző ajkak se ösmerik a mosolyt.

A főpap istene példájához és tanításához képest a jókedv örülete közepette is mindig komoly marad: szenttelen és közönyös, mint a felhők, a fák, tenger és sziklák s mint ezek, oly hallgató, titkolódzó. Most is szobor, ahogy szól, ajka is alig mozdul:

Jeszenszky Sándor, a miniszterelnökség elhunyt államtitkára.

— Folytatása következik.)

SZIKLAFÉSZÉK. — Balogh Rudolf felvétele.

SZURMAY.

Százszor meg ezerszer leírták a nevét az orosz, angol, francia, olasz lapok, ott, a hol a hadtestje küzdött, a vele szemben álló ellenség különös tisztelettel emlegette, Szurmay generális híret minden orosz katonára ismert. Idehaza pedig... 1915. tavaszának aggodó és remegő napjaiban, a mikor a Kárpátokban tomboló orosz áradat féktele nélkül nekizúdult, soha fogyni nem akaró rettentő hullámverésével csapódott neki a mi harcvezetőnknek, hogy átszakítsa a Magyarországot szívébe vezető utakat, legadás alakká nőtt a magyar hadvezér. Uzsok hősnéjének nevét hálas tisztelettel emlegette mindenki ezekben a napokban, a mikor megriadt idegekkel figyeltünk a Kárpátok felé. Uzsok szent fogalomává vált. Ezt a hadállást, az Ung völgyét védelmezte Szurmay tábornok hadseregcsoportja, ide pillantott minden szem. Emlékezzünk, az entente-lapok katonái ezikkei Uzsoktól visszhangoztak, a fronttérképek fölött Uzsok felé irányult a nyíl, a melyet az orosz hadak konok elszántsággal akartak Magyarországra testébe döfni. Uzsok volt a meghatározott áttörési front; francia, angol katonái fejtegetések ezekben a véres hetekben a minden világtáj felé elkalandozó körzöt makacsul ideszögezték, Uzsoktól méregették, hány kilométer még innen Budapest. Nekünk meg, a kik dobogó szívvel hajoltunk a térkép fölé, százszor becézve minden magaslatozt és minden utat, százszor naiv, titkos fohászatokat ejtve: ezek a magaslatozt sugározzanak újra meg újra, soha el nem fogyó erőt a katonáinkba, nekünk Uzsok olyan volt, mint a szent hely. Az Ung völgye... A térképen egy feketén, szeszélyesen kanyargó vonal: az Ung, körülötte sűrű árnyékolt föltek: a hegyek, mellettük vékony, egyre szélesbedő fehér csík: a síkság, a völgy... mennyi fülhullámzó, az erekek szikrázó áhító remény, a vergődést elcsillapító bizakodás, mennyi nem lehet! — mikor tolmácsolni kellett a stratiót; ez az út, a melyen a Dukla-szoros mellett a főfelvonulás megtörténhetik, a hol a bezönlést meg kell akadályozni. Mikor a kárpáti harcz tombolása lecsillapodott, mikor az oroszok csatát veszve elesődésedtek, a főlzabadt háló és kitörő boldogság és érzékeny óráiban kipirult arczal magyarázták egymásnak az emberek: Szurmay véde az uzsoki szoros. Tudta róla mindenki, ha a nevét nem is jegyezték föl a hivatalos jelentések egyetlen-egyszer sem, hogy ő volt ott, az ő hadvezéri tudása, szívóssága és soha nem lankadó energiája védelmezte itt Magyarországot. A népszerűség primitív megnyilatkozása is hamarosan jelentkezett, föltündeztek az egyszerű, naiv elgondolással készült képeslapok, rajtuk a hóborított kárpáti szoros, a melyben Szurmay óriássá nőtt alakja áll. Valami meghatározó naivitás volt ezekben a képekben és mégis, mintha a modern háború korszakában is a maguk raffinaltságánküliségében valahogy a közérzést tudták volna keresetlenül, ósrégi formákhoz visszatérően visszaadni, a mely Szurmay tábornokot lemondászerű nimbuszal vette körül. Ezer kilométeres fronton forgott koczkán akkor is a létünk vagy nemlétünk kérdése Oroszország ellenében, a nyugati front csatái is éppen olyan sorsdöntőek voltak a számunkra, lent, délen a szerb ellenséggel is farkasszemet kellett nézni, de csoda-e, ha e néhány kilométerre, a mi Thermopylénk felé meredt a szemünk, oda irányult minden gondolatunk?

A mit Szurmay az uzsoki szorosban produkált, e háború történetének egyik nevezetes fejezete lesz. 1915. január közepén vezényelték ide, kivonva a IV. hadsereg kötelékéből, az Ung völgyébe Szurmay hadseregcsoportját. Az oroszok ekkor már Csontosig hatoltak előre; gyors munkára és kezdeményezésre volt szükség, hogy

SZURMAY SÁNDOR HONVÉDELMI MINISZTER MUNKAKÖZBEN VOLHYNIÁBAN.
Edvi Illés Ödön rajza.

az imminens veszedelem elhárítható legyen. Szurmay itt adta hadvezéri hivatottságának legteljesebb próbáját. Csoportjának, a melynek keretei nagyobbak voltak egy hadtestnél, újra kellett szervezni számtalan formációját, hozzá kellett alakítani a hegyi harcokhoz. Akkoriban a hadsereg főlzserelése még korántsem volt olyan tökéletes, mint ma; Szurmaynak nem állott elég hegyi úteg rendelkezésére, holott közismert dolog, hogy a hegyi harcokban ennek a tüzéségi fegyvernemnek rendkívül fontos a föladata. Találékonyasága ezen a bajon is segített: tábori ágyúkat vonatott föl a magaslatozokra, átfőrtáta a lőszerkocsikat, tábori vasutat épített, hogy az utánpótlás leküzdhetetlennek látszó nehézségeit is megoldja és a Kárpátok terepéhez megfelelően átszervezte a tréning is. Mindez szinte tüneményes gyorsasággal történt, úgy, hogy január 22-én, alig egy heti előkészület után megkezdte az offenzívát. Ez is valószínűleg keresztülvihetetlen dolognak látszott; méteresen hó takarta a Kárpátokat, ilyen terepen kellett előnyomulniuk a katonáknak. Törhetetlen szellemet csak kiváló hadvezérek tudnak beoltani a csapatokba; az erős egyéniség szuggesztív kisugárzása mindig elementáris erővel hat. Szurmay vasenergiája, minden akadályt leküzdő akarata tulajdonságává vált minden tisztjének, minden katonájának; a hadseregcsoport ereje megsokszorozódott, a túlerőben levő ellenségtől hat nap alatt elfoglalta a szorosot és a szorosot domináló magaslatozokat, a melyeket ezután tökéletes védelmi állásokká épített ki. Ezek a pozíciók megingathatatlan hullámzó voltak minden orosz támadásnak. Később, március első napjaiban Böhm-Ermolli II. hadserege a kapott parancshoz képest offenzívát kezdett Przemysl fölmentése érdekében. A Cisma—Baligród vonalon. Az offenzíva a terepnehézségek miatt nem tudott előbbre jutni, végül pedig a Böhm-Ermolli sereg jobbszárnya a ránehezülő nyomás miatt kénytelen volt visszavonulni. Szurmay ekkor azt a parancsot kapta, hogy balszárnyát hosszabbítsa meg és igazítsa hozzá a II. hadseregre. Ilyenformán tehát Szurmay csoportjának nagyobb frontszakaszt kellett átvennie, a védelmi állások sorai meg-

ritkultak, a Szurmay-csoportot pedig a német déli hadsereg kötelékébe osztották be, a melynek akkoriban Linsingen tábornok volt a parancsnoka. Az oroszok előtt az új intézkedés nem maradt titokban és minden erejükkel rávetették magukat Szurmay meggyengült jobb szárnyára az uzsoki szorosnál. Rettentő harcok kezdődtek meg a szoros birtokáért, a csata április végéig tartott, Uzsokot Szurmay mindvégig rendületlenül tartotta, bár a helyzet már sokszor úgy alakult, hogy a szoros tarthatatlannak látszott. Alig néhány heti pihenés után elkövetkezett a gorliczei áttörés, Szurmay is megkezdte az előnyomulást, bekanyarodott észak-kelet felé és a Turán át Drohobycig üldözte az oroszokat. Az oroszok a Dnyeszter déli partján újra szembe szálltak és erőteljes offenzívával igyekeztek azon, hogy helyzetüket megkönnyítsék és Lemberg visszafoglalását megakadályozzák. Ezzel szemben a Szurmay-csoportnak az volt a feladata, hogy Stryj körül minél nagyobb orosz haderőket kössön le és ezáltal megkönnyítse a II. hadseregnek Lemberg ellen irányuló előnyomulását s a német déli hadsereg délkeletgaliczei hadműveleteit. Ezt a föladatot brilliánsan teljesítette, hatszoros ellenséges túlerő ellenében is helyt állott. Az uzsoki harcok mellett ez a küzdelem volt a Szurmay-csoport legemlékezetesebb fegyverténye. Mikor azután a Szurmay-csoport biztosító hadműveletei következtében Linsingen és Böhm-Ermolli hadseregei operatív szabadságukat teljes mértékben kiaknázhatták, a hadseregcsoport is szabad utat kapott.

Az oroszok defenzív vonala megingott és a Szurmay-csoport az üldözést olyan lendülettel, olyan menetteljesítményekkel hajtotta végre, a mely a hadtörténelemben párhaj ritkítja. E küzdelem után újabb átesoportosítás következett, Szurmay magyar katonái a IV. hadsereg kötelékébe osztották be a csoportot azt a föladatot kapta, hogy Luckot megostromolja. A vár elfoglalása után a Brusilov-offenzíva bekövetkezéig itt állott őrt a Szurmay-hadtest. Mikor az oroszok áttörték hadállásainkat, ez a hadtest volt az, a mely önfeláldozóan fedezte a visszavonulást. Szurmay altábornagy a ki most 57 éves, 1914. novemberében került a harcra, a hova elkívánkozott a honvédelmi minisztérium államtitkári írászala mellől. A 38-ik honvédhadosztály parancsnokságát vette át, néhány napra rá pedig az Ung-völgyi szakasz védelmével bízták meg, és ráruházták az ottani hadseregcsoport parancsnokságát. Akkoriban az oroszok Szinnáig és Homonnáig nyomultak előre. Szurmay már hadvezéri tevékenységének első napjaiban nagyszerű bizonyosságát adta iniciáló képességének; egy különítményével hátra támadta az oroszokat, a kiket így a magyar határon túl való gyors visszavonulásra kényszerített. Csoportja ezenfelül az uzsoki szakaszon is a szoroson túl üzte az ellenséget, később azonban az erők átesoportosítása következtében felsőbb parancsra újra föl kellett adnia a szoros. A Limanovai csata eldöntésében is jelentékeny érdeme van a Szurmay-csoportnak. A legválságosabb perczben a hadvezetőség utasításait páratlan gyorsasággal és teljes eredménnyel hajtotta végre. Egyik hadosztályával oldalba támadta a Boroevics seregével szemben álló ellenséget; az oroszok jobbszárnya még az nap éjjel visszavonult. Szurmay csoportját ekkor Neu-Sandeczbe rendelték, hogy a IV. hadsereg jobbszárnyát Limanovánál felszabadítsa az erős nyomás alól és megakadályozza az ellenség áttörési kísérletét. A Szurmay-csoport csodás menetteljesítményt produkált, idejében be tudott avatkozni a küzdelembe, úgy hogy ilyenformán jelentékeny módon hozzájárult a limanovai-lapanovi csata végleges eldöntéséhez. Jákó János.

KÉSZ FEDEZÉK.

LÖVÉSZÁROK-ÉLET AZ OROSZ FRONTON.*

Az ember jóformán nem is tudja, nevesen-e vagy bosszankodjék-e, a mikor szabadságra hazatérve, a lövészárkok élet borzalmairól hall meséket olyanoktól, illetve azok hozzátartozóitól, kik maguk a lövészárkokhoz közel sem voltak, hanem valamely hadtábor, vagy vasútállomáson, illetőleg katonai raktártelepen teljesíteni szolgálatot.

Néhány szóval le akarom írni, hogy álló háborúban hogyan is él a lövészárkokban a modern harcok. Szükségesnek tartom azt is hangsúlyozni, hogy e leírás egyáltalán nem akar a helyzet szépítgetése lenni, csupán az igazsághoz hí czáfolat az azoknak a meséknek, hogy harcaink a lövészárkokban valóságos állatias életet élnek.

A modern hadi technika legzenialisabb, de egyszerűsége legsereneselemből talán a lövészárkok. Ha drótvonal és lövészárkok nem volna, a világháború már régen csak mint a múlt szörnyű emléke szerepelne.

Természetes, hogy lövészárkok és lövészárkok között óriási a különbség. Ha az ellenség szemközti, magasabban fekvő hegyen áll, a saját lövészárkok pedig a völgyben, iszapos pocsoltyában húzódnak, az élet a lövészárkokban nem egyéb mint kinszenvedés. Éppen azért a hadvezetés egyik legfontosabb feladata a lövészárkok észlelése, illetve vezetése. Hála Istennek az orosz fronton rendszerint nem jár nagyobb természeti nehézségekkel olyan lövészárkok építése, mely nemcsak taktikailag megfelelő, hanem harcosszámként emberies és kellemes állandó lakásul szolgál.

A lövészárkok kijelölését külön erre a célra kiképzett tiszték végzik és ők vezetik a lövészárkok kiépítése körüli munkálatokat is.

* E cikk, — melynek képeit a VIII. hadtest bo-

BAKTERIOLOGIAI LABORATORIUM.

ORVOSI VIZSGÁLAT.

A lövészárkok kijelölésénél természetesen első-sorban a taktikai szempontok irányadók. A lehetőség tekintetével vannak azonban arra is, hogy az ellenség tüzelés ellen védett, száraz és életveszély nélkül megközelíthető lövészárkokat építsenek. Ugyanerre törekszik az ellenség is. Innen van, hogy a két ellenséges állás néha igen jelentékeny távolságra húzódnak egymástól, nem mintha a két fél nem közelíthetné meg egymást jobban, hanem mert mindkét fél a fenti elvek szerint igyekszik lövészárkát kiépíteni.

Az átmenet a mozgóháborúról a lövészárkok-harcra nem is történik egyszerre. A harcok eleinte átmeneti, ideiglenes árkokban húzódnak meg és csak hosszabb megfontolás után, felsőbb parancsra történik az állandó árkok kiépítése. Az első dolog az árkok mélyítése, kiszélesítése és ezek-czakban húzódnak futóárkok készítése, melyeken át az állás a háttérben lévő természetes fedezékekből (hegy, vízmosás, erdő, fák, házak stb.) veszély nélkül megközelíthető. Nagy szerencse, ha az állás erdőn húzódik keresztül, a mely azt az ellenség szemé elől teljesen eltakarja.

Ha az árkok ily módon elkészültek, akkor következik csak még az igazi munka, a legénység és tiszték számára megfelelő lakások építése. Ne méltóztassék ugyanis azt hinni, hogy az egész legénység éjjel-nappal, esőben, szélben a lövészárkokban künn van. Az ellenség közelségéhez mérten, kisebb vagy nagyobb számban, csak a legénység egy része tart szolgálatot, másik része pedig, a legénység ügyessége szerint, jobban, rosszabbul épített, jól fűtött, ablakokkal ellátott fedezékekben tölti szabad idejét. És tessék csak elgondolni, minő megnyugvás; nincsen sem petróleum, sem szén mizéria. Van bőven gyertya, petróleum, sőt sok helyen az egész lövészárkok, természetesen az ellenség elől fedve, villamosan van világítva. Fát pedig ad eleget a jó Isten. Ha pedig a nincsen, hát van kerítés és háztető. Az ágy igaz, nem matraczsal van, hanem csak szalmából, de azért mégis csak ágy.

Nem a földön van, hanem lábakon áll. És nincsen sem házbérnyed, sem stájerolás.

Igen érdekes néprajzi tanulmány az ilyen legénységi fedezékek nézegetése. Hű tükre és életveszély nélkül megközelíthető lövészárkokat építsenek. Ugyanerre törekszik az ellenség is. Innen van, hogy a két ellenséges állás néha igen jelentékeny távolságra húzódnak egymástól, nem mintha a két fél nem közelíthetné meg egymást jobban, hanem mert mindkét fél a fenti elvek szerint igyekszik lövészárkát kiépíteni.

Csak néhány szóval akartam rámutatni arra, hogy tévedés azt hinni, mintha a legénység álló harcban is éjjel-nappal ki volna szolgáltatva a természet ridegségének. Fődolog az élelmesség. A mi nincsen, azt szerezz fiam, mondja a huszár. A lövészárkokban is csak az ismétlődik, a mi mindenütt az életben. A ki keres talál, szemesé a világ, vaké az alamizsna. Vannak olyan tisztikaszinók a lövészárkokban, hogy a hadiféltök elragadtatással készítenek róluk vázlatokat.

A lövészárkokban alvó legénység élete és biztonsága felett örököndek virrasztó bajtársaik és számos, kisebb-nagyobb fényező készülék. A hadi technika egyik legszebb találmánya a drótvonalnyelnek magas feszültségű villamos árammal való feltétele. A ki a drótot csak megérinti, halál fia. Szórakozásnak is kitűnő a világító lövedékeket röpítő pisztolyok sütögetése. A ki éjszaka a fronton sétál, a legszebb tűzijátékban gyönyörködhetik. Igen szép látvány például az is, ha a saját fényezőzők a sötétben dolgozó munkásokztogokat, ellenséges fényezőzők ellen, sugárkévéikkel védik.

A lakáson kívül a másik legfontosabb élet-szükséglet az evés. A kinek otthon nincsen étvágya, az menjen csak a frontra. Valami bámu-

FOGORVOSI AMBULATORIUM.

TÁBORI MARKOTÁNYOS

latos, milyen kitűnő étvágya van ott az embernek. Valósággal élvezet nézni, a mikor a legénység ebédel. Az étel elkészítése talán nem oly jó mint otthon és a gyengéd kezek is hiányoznak, a melyek azt feltálalják, de nem hiába mondják, hogy a legjobb szakács az éhség. Azután tessék csak elgondolni, nincsen sem lisztjegy, sem másféle jegyek, fizetőpénz, borral, hústalan, zsírtalan és egyéb kellemetlen napok. Mint futótűz terjed el a hír a legénység között, ha hátulról különös csemegék, sonka, sajt, szalonna és édességek érkeznek. És ha az nincsen, jól esik a jó öreg krumpoli is.

Természetesen az ételmezésnél is nagy szerepet játszik a legénység műveltsége. A műveltség alacsony fokán álló legénységnél fődolog a kvantum, műveltebb csapatoknál ellenben ép oly fontos az ételkvalitása is. Ebből is látszik, milyen nehéz a hadvezetésnek az összes igényeket egyenlően és igazságosan kielégítenie.

Sokat javítanak az ételmezési viszonyokon a hadvezetés által újabb saját kezelésben létesített tábori markotányos üzletek, a melyekben a rendes bolti árnál jóval olcsóbban kaphatók olyan élelmiszerek, melyeket a hadvezetés a legénységnek általánosságban nem adhat. Ugyanott kaphatók olyan kisebb használati tárgyak is, a melyeket a hadvezetés ép speciális jellegűnek fogva, szintén nem osztja szét a legénység között.

Tán még az ételmezésnél is nehezebb feladat azonban a hadvezetésre nézve, a lővészárkok hygiénájának ápolása és fenntartása. Csak az, a ki a háborút egészen közelről látja, tudja megérteni, hogy nagy embertömegeknél a preventív egészségügyi rendszert mennyivel fontosabb, mint maga a gyógyítás. Mert hiszen, ha a betegség maga megakadályoztatik, úgy gyógyításra már nincs is szükség. A preventív egészségügyi rendszert feladatait a háborúban főleg a következők alkotják: megelőzése a katonák hűlés, illetőleg fertőzött vagy nem megfelelő táplálék élvezése által való megbetegedésének és végül

általában a különböző hadi epidémiák terjedésének megállítására.

A meghülés útján keletkező betegségek megelőzésének egyedüli biztos eszköze a jó meleg ruházódás. A helyzet, minden szénitgetése nélkül állíthatom, hogy hadvezetésünk e tekintetben, dacára a nehéz viszonyoknak, minden elismerésre méltót nyújtott. Az orosz fronton minden harezosnak megvan a jó meleg ruhája, meleg lábbelje és azok számára, kik hidegben, éjjel őrt állanak, különösen meleg bundák és szalma-papucskok, a mely olcsók és egyszerűek e szalma-papucskok, époly praktikusak is. Csakis ennek köszönhető, hogy a meghülés és fagyás okozta bajok száma csakugyan minimális. Sokakat hallottam már mérgeledni, hogy rendszeren otthon, szabadságuk alatt szoktak náthát és köhögést kapni. Csak az, a ki az első háborús év telének borzalmait látta, tudja megérteni, és megbeszélni, mennyit haladt azóta ebben a tekintetben is a háború technikája.

Feltűnő a haladás a fertőzött vagy meg nem felelő táplálék útján keletkező betegségek megelőzése d igában is. Az egyik legfontosabb kérdés itt a megfelelő ivóvíz. A hol a víz az egész seregre ártalmas, a legénység ivóvíz helyett is teát, továbbá a lehetőség szerint ásványvizet és a rendszernél több bort kap. Ha az ellenség közelsége megengedi, a fronton külön vízdesztilláló készülékek működnek, melyek a vízből minden, az egészségre ártalmas anyagot, mikrobát eltávolítanak. Hasonlóképpen a legnagyobb óvatossággal történik a legénység számára felhasznált élelmiszerek kiválasztása is. Minden hadtestparancsnoksághoz külön bakteriologiai labororium van szervezve, mely állandóan csak bakteriologiai vizsgálatokkal foglalkozik. Az intézet vezetője időnként a hadtest egész frontját beutazza, az ivóvizet, élelmiszereket mindenütt behatázza, az ivóvizet, élelmiszereket vizsgálta, továbbá magasabb parancsnokok szemléi alkalmával, a legutolsó közlegénynek is jogában áll, jelentést tenni, ha az ételmezést az egész

ségre ártalmasnak tartja. Sokat segítenek a legénység megfelelő táplálkozásának előmozdításában a tábori fogorvosok is, kik ambulatóriumokban a legénységet ingyen gyógykezelik, hiányzó fogait műfogakkal pótolják. Soha annyi aranyfogat nem láttam még mint itt a háborúban. A legénység a frontról szabadságot kap, hogy magát a hozzá legközelebb eső tábori fogorvosnál kezeltesse.

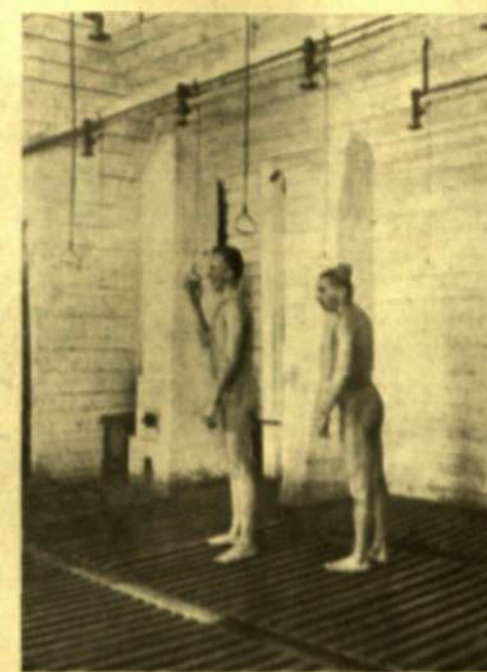
Nem szenved azonban kétséget, hogy a legbámulatosabb a haladás a különféle epidémiák csirájukban való elfojtása, illetőleg azok terjedésének megállítására tekintetben.

A legtöbb epidémia terjedésének a főoka a piszok. Legminimisebb a veszély a kiütéses tifusz, mert majdnem bebizonyítottunk, hogy a kiütéses tifusz a betegség kórokozó baktériumaival fertőzött tetvek huzcolják tovább. Elég egy, ily fertőzött tetű csípése és néhány nap múlva a betegség teljes erővel tör ki a legégségesebb emberekben is. Ebből is látható, mily fontos a legénység testének és ruházatának tisztántartása. A legénység testének tisztántartására a hadvezetés a front közelében teljesen modern berendezésű fürdő és tetűtlenítő intézeteket létesített. A mily gyakran csak a hadi helyzet megengedi, a legénységet csoportokban a fürdőbe vezényelik. A vetkőző helyiségben a legénység ruháit leadja; a piszkos fehérneműt elveszik tőle és helyébe tiszta új fehérneműt kap. A felsőruha a fertőtlenítő gépbe kerül, hol addig marad, míg az abban esetleg meghúzódó élősködők teljesen elpusztulnak. A vetkőzőből a legénység a fürdőterembe kerül, hol óriási zuhanyok alatt, teste teljesen megtisztul. A fürdés után a fürdőben alkalmazott borbélyok a katonák haját rövidre vágják és szakállukat leborotváltatják. Hosszú szakáll viselése csak kivételesen van megengedve.

Különös gondot fordítanak a katonák ruházatának lehető tisztántartására is. Ha csak lehetséges, több garnitúra tartalék fehérneműje van minden egyes katonának. A levetett piszkos

A LEGÉNYSÉG AJNUSZTÁLÁSA A FRONTON.

A FÜRDŐBEN.

A LEGÉNYSÉG AJNUSZTÁLÁSA A FRONTON.

fehérneműt összegyűjtik és a szintén a front közelében felállított tábori gőzmosó-dába viszik, hol az gőzrel hajtott óriási körmosógépekben ismét minden piszoktól megtisztul. Ugyanott történik azoknak kijavítása és vasalása is. A felsőruhák vastagságát időszakonként változtatják, továbbá, hogy a frontban álló legénység mindig csak tiszta új ruhákat kap. Az elrongyolódott, de még használható ruhákat összegyűjtik, nagy gyűjtőtelepeken fertőtlenítik, gondosan kijavítják, és csak úgy osztják ki, rendszeren a munkásokoztagok között. Persze a ruházatra nézve is ugyanaz áll, a mi a lakásra és élelemre nézve. A ki civilben is piszkosban, moesokban élt, az most sem fogja ruháit olyan tisztán és rendszeren tartani, mint a művelt, intelligens ember.

A ragályozó betegségek terjedésének megállítására további eszköz, a legénységnek rövid időközönként való orvosi megvizsgálása. Minden formációnak megvan a saját orvosa, ki a legénységet állandóan figyelemmel kíséri.

A fekete himlő elleni védőoltáson kívül, fokozott figyelmet fordít a hadvezetés a háború alatt általános alkalmazásba került kolera és hastífusz elleni ojtásokra is. Különösen a kolera elleni védőoltások eredménye bámulatos.

A legnagyobb körültekintés és gondosság dacára is előfordul azonban, hogy némely epidémia hirtelen több áldozatot szed a legénység közül. Nem elég ilyenkor a betegek gyógyítása és elköltöztetése. Ép oly fontos a betegség okainak

kutatása és a kiderített okoknak erős kézzel való eltávolítása. Ily esetekben közismert tekintélyű orvosoktól álló egészségügyi bizottság száll ki a járvány helyszínére, bakteriologiai vizsgálatokat folytat és addig nem nyugszik, míg a járvány okait ki nem deríti.

Sok esetben a betegség terjedésének nem a katonaság, hanem az azzal egy szállás alatt lakó civil lakosság az oka. Ilyenkor a falnak fertőzött részét vesztéző alá veszik, drót-sövényvel veszik körül és a bejáratokat szoronyos örkök őrzik. Kolera, fekete himlő esetén az egész lakosságot beoltják, a kutakat kitisztítják a faluban szétszórtan heverő összes piszkot és trágyát összegyűjtik és kihordatják. Kiütéses tifuszjárvány esetén a lakosságot tetűtlenítik.

Nagy körültekintéssel történik a járványok által fertőzött házaknak külön ezelra szolgáló, hordozható fertőtlenítő készülékek által való fertőtlenítése is. Azokat, kikről feltehető, hogy a betegséggel már fertőzve vannak, a többi lakosságtól elszigetelik, külön megfigyelő állomásokon.

Még arra is kiterjed a hadvezetés figyelmé, hogy a hátszágba, szabadságra utazó legénység elutazása előtt, szigorú orvosi vizsgálat alá vettessék. Addig senki sem mehet el szabadságra, míg a fronthoz legközelebb eső fürdőintézetben meg nem fürdik és szabadságlevelén az illető csapatot orvosa nem igazolja, hogy mindenemű betegségtől mentes.

A hosszú téli esték unalmát űző szórakozásokról maga a legénység gondoskodik. Minden századnak van kedvezet harmonikása, hegedűse,

csiterása vagy tárogatósa. Sokszor előfordult már a háborúban, hogy az egymáshoz közelálló két ellenfél zenészei egymást felváltva szórakoztatták. Igen számosak a fronton a kabaré művészek, énekesek, továbbá alkalmi költők és rajzolók is. Ez utóbbiak műveiket többnyire élelapok alakjában boesítják a hálás közönség rendelkezésére. Igen kedvelt szórakozás a tábori mozi is. A front közelében teljesen modern tábori mozik vannak, a melyeket saját kezelésben a hadsegélyző hivatal tart fenn. A legénység csoportonként engedélyt kap, hogy a moziba mehessen. Ép most hallom, hogy frontunkra legközelebb egy kitűnő színésztársaság szándékozik jönni, hogy a legénységnek előadásokat tartson.

A nap legnagyobb eseménye azonban mégis csak a posta érkezése. A postát a legközelebbi vasútállomásra katonai autók továbbítják a frontra, hol azután századonként történik annak szétosztása. Hiszen igaz, hogy a hátszágban is szorongó szívvel várják hozzánk tartozóink a postát és nincsen nagyobb boldogság, mint az a rózsaszínű lapocskák, melyet szeretettjük küld hozzájuk. Mi ez azonban ahhoz az érzelmehez képest, mely a messze idegenben fogja el a katonát, ha annak sorait olvashatja, ki reá nézve a legdrágább! Akkor érzi és érti meg csak, mit jelent a szó: család. A kártyák, levelek után következik a második élvezet, az újság. Mi hír a világban? Mikor lesz már béke? Hány tonna silyedt el tegnap megint?

Dr. Márffy Ede,
tartályos főhadnagy, egyetemi tanár.

TÁBORI MOZGÓSZÍNHÁZ A FRONTON.

A VIII. hadtest élvételei.

KATONA-OTTHON A FRONTON.

DRÓTKADÁLY KÉSZÍTÉS. — Balogh Károlf fővezető.

LÓÁLLÁSOK A TATÁR-SZOROSBAN

A LÓÁLLÁSOK ELÓTT.

A KELETI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf felvétele

ÉLELEM-SZÁLLÍTÁS A KÁRPÁTOKBAN.

LŐVÉSZÁROK A ROMÁN FRONTON.

A KELETI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf felvétele.

AMBRUS ZOLTÁN,

A NEMZETI SZÍNHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA.

Sokkal kevésbé vagyunk hozzá szoktatva ahhoz, hogy fontos és előkelő állásokat teljesen és csupán az arravalóság szempontjai szerint töltsenek be, semhogy meglepetést ne keltett volna az a hír, hogy a Nemzeti Színház igazgatójának *Ambrus Zoltán* szemelték ki. Vagy negyedszázad óta ő az írók úgyszólván egyhangú jelöltje, a legnagyobb tekintélyek egyike színház-irodalmi dolgokban kötöttünk. Nem az a fajta ember, a ki összeköttetések ügyes felhasználásával, kíméletlen törtéssel s az emelkedéshez szükséges másféle ügyességekkel tudott volna küzdeni érdekeiért — a személyiségét jellemző nemes életfilozófiával megvetett minden alantas érvényesülési eszközt s többre becsülte a szellemileg és erkölcsileg független írómber nehezebb, de tisztas életét, minden más eszközzel elérhető sikernél. Tekintélye mint íróknak és kritikusoknak roppant nagy, különösen az írók között — alig is van ma hozzáfogható irodalmi életünkben. Szinte kivételszámba veszik, hogy most mégis elérte azt a nagy és díszes pozíciót, a melyre már rég predestinálva volt — ezáltal igazán tárgyi szempontok voltak a döntők az intéző körök előtt.

Ambrus Zoltán nagy készültséget visz magával új állásába. Vagy harmincz év óta figyel a legkövetlenebb közelből, a kritikus székéből színházi életünket, a drámairodalom fejlődését; csekély megszakításokkal állandóan aktív színi kritikus volt, a maga nemében páratlan és első a modern magyar sajtóban. Prózájának finomsága és előkelősége az olvasónak gyönyörűség — a színházi emberek ítéletének biztosságát esdálhatták, azt a szinte csatlakozó értékbecslést, a mely minden szindarabot azonnal pontosan meg tud mérni az izlés finom érzékenységi mértékén, azt a mértékártást, a melylyel megőrizte nyugalmát a drámaírás minden új stílusával és divatjával szemben s fölötté tudott maradni minden áramlatnak. Ő az igazi megértő és értékelő, — minden kritikussal megessett, hogy elragadtatta magát, lelkesedett erre

AMBRUS ZOLTÁN, A NEMZETI SZÍNHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA.
Feiks Jenő rajza.

méltatlan műveikért, ellene fordult értékeseknek — ő nála erre egyetlen esetet sem tudunk. S a mi még fontosabb mostani munkakörében — nála mindig egyensúlyban van az irodalmi szempont a színházzal, sohasem engedett tért annak az újabb gyakran fölvetődött felfogásnak, a mely a kettő között ellentétet igyekszik teremteni hol az egyiknek, hol a másiknak a rovására s a színházat elválasztani igyekszik az irodalomtól.

Ez a felfogás nagyrészt a német kritika hatása alatt került hozzánk s nem kevés kárt okozott. Ambrus sokkal jobb és értékesebb tra-

diezióból indult ki: a francia színház és kritika szelleméből, a mely az erő és a művészi szempontok egyensúlyára van alapítva s ennek az egyensúlynak minden megbontását művészetlennel kezeli. Ezért is remélhetjük, hogy igazgatása jelentős tényezője lesz a magyar dráma fejlődésének. A Nemzeti Színház utóbbi idejében nem töltötte be ezt a legfontosabb hivatását úgy, a hogy kellett volna, — a magyar dráma újabb fejlődése úgyszólván teljesen az egyenesen erre hivatott színház közreműködése nélkül ment végbe. A mi sikert magyar drámaírók arattak, az mind más színházaknál kelt szárnyra.

Ennek nem csekély mértékben oka az, hogy a Nemzeti Színház már hosszú idő óta mind jobban mellőzte az irodalmi szempontot darabjai megválogatásában s az az egyoldalú színházi szempont vált benne uralkodóvá, a mely irtózik mindentől, a mi új és kipróbálatlan, másrészt a régit és kipróbáltat sablonná merevíti s mindent, a minek az a színe van, hogy irodalmilag magasabbrendű, már eleve gyanús szemmel néz. A Nemzeti Színház klasszikus-előadásainak nagy sikerei az utóbbi években csak látszatra szólnak a kritikánk ellen: ezekben a színháznak csak annyi része volt, hogy észrevéve a közönség érdeklődésének irányát, előadta a klasszikus darabokat. A sikert a közönség csinálta, a melynek érdeklődése a klasszikusok s különösen Shakespeare iránt váratlanul fölébredt. A színház nem sokat tett ebben az irányban, sem az előadások jóságáért, sem egyéb rendelkezésére álló eszközök értékesítésével.

Ambrusra nem könnyű feladat vár: fenn kell tartania a most távozó regíme tagadhatatlan pénztári sikereit, de magasabb színvonalat adni minden tekintetben a színháznak s olyan irányba vezetni, hogy végre-valahára betölthesse azt a nagy kulturális feladatot, a mely egyedül létezője. Személyében, előkelő és nemes írói egyéniségében megvannak a biztosítékok ez irányban s a siker azoknak a hatalmaknak a kezében van, a kiknek a színház ügyeibe beleszólási joguk van s a kiknek az új igazgatót minden eszközzel támogatniok kell nehéz munkája elvégzésében.

a bostoniaknak, összeszóvetkeztek és szitják a tüzet. Mennyire sikerül nekik, ez már abból is kitetszik, hogy az olyan hűvösen tartózkodó nemes ember is, mint Montbéliard herceg, azt a szándékát fejezte ki előttem, hogy csatlakozik az amerikai gyarmatok függetlenségi harcához, még ha Franciaország semleges marad is és hogy St. James úr komolyan rá akart venni, hogy néhány ezer font sterlinggel részt vegyek az üzleti vállalatban. Máskülönben arra kért a herceg, hogy Önnek, mint ifjúkori barátjának hozzam tudomására e szándékát. Azt mondta, ki kell az embernek vonni magát a tétlen élet üvegázi fülledtségéből, ha nem akar olyan véget érni, mint Pírh úr.

Ott, a hol ő tartózkodik, a királyné közvetlen környezetében, mindenesetre a legérezhetőbb ez a fülledtség s innen fenyegetnek, úgy hiszem, a leg súlyosabb veszedelmek. Szabad talán elvárnom karakterétől, kedvesem, hogy annak a feladatnak, a mely itt kínálkozik, meg tud majd felelni. Nem annyira abban áll ez, hogy a királynét a kormány elleni küzdelmében támogassa. Ez a szándéka Rohan hercegnek, a ki nemesak a királyné kívánságainak akar hízlegelni, hanem a saját érdekeit is előbbre akarja vinni. Beesvágja még nem tette túl magát a bécsi nagykövetségtől való visszahíváson; a kardinális-kalap a legkevesebb, a mi kielégíthető és a befolyásos és vagyonos családjára való tekintet a királyt végre is rá fogja bírni, hogy beleegyezzen, míg a királyné még most

is vonakodik a herceget fogadni. Állásfoglalásának magyarázatául — mert Rohan bécsi ügytelenségei mégsem látszanak elegendő oknak erre a ridegségre — az a híresztelés jutott fülembé, hogy ő állítólag a kis főhercegnőt szerelmi ajánlatokkal üldözte. Ezért ajánlatosnak tartom, őt kissé távol tartani, annyival is inkább, mert a hirneve itt Párisban is a lehető legrosszabb. Mint ő maga beszélte nekem, mióta Párisban van, mindennap valami kurtizánával vacsorált. Az olyan emberek, mint ő, a királyné veszedelmes hajlamait csak még jobban támogatják és szaporítanak a könnyűvéru hölgyek és urak számát, a kikkel körülvette magát.

Tudja, mennyire örültünk, mikor a maitresse-gazdálkodás véget ért a király trónralépésével. Nem tartózkodom annak kinyilvánításától, hogy a változásban inkább veszítettünk, mint nyertünk. Mária Antoinette csak a szórakozásnak él s ebben annyira meg, hogy állása méltóságára való minden tekintet nélkül a legmerészebb komédiákban lép fel a tapsoló gavallérok közönsége előtt s kegyenceit színesi tehetségük alapján válogatja meg. Hisz már is annyira jutottunk, hogy előkelő nagyrak, mint Artois gróf, mint költőtanácsosok produkálják magukat Versaillesben és Polignac grófnő balletet tanul tancezolni. Nem esoda, ha az uralkodóház iránti tisztelet mindinkább süllyed és olyan kuplékat énekelnek, a melyek a fejedelmek hajlamát, hogy ily módon encaimilirozták magukat, a legkeserűbb módon kigúnyolják.

Még csak azt kell közölnöm, hogy kedves nagybátyja, gróf Waldner ajánlatát, hogy egyelőre az ő házában szálljunk meg, el kell fogadnunk, mivel nem könnyű dolog alkalmas palotát találni, s Párisban maradásunk mindenesetre az ügyek alakulásától függ.

Közölje velem idején utazási dispozicióit.

Gaillard Lucien Delphinehez.

Igen tisztelt Marquisné Asszonyom, megbízása végre van hajtvá. Elfogtam Montbéliard herceget, mikor éppen hazatért Polignac grófnóval való sétalovaglásáról. Derült arca el-

sötétült, a mint engem megpillantott. Mikor a levelét átadtam, halvány arca sötétpiros lett. Nagyon rosszkedvűen bocsátott el engem. Vagy talán Páris levette a hályogot a szememről s a nagyrak szokásos rossz bánásmódját csak most ismerem fel mint olyant?

Méltóságod oly kegyes, hogy tudakozódik, hogy meggyolgom. Memoirokat kell írnom, mint Beaumarchais úr, hogy illő felvilágosítással szolgálhassak. Néhány hét alatt többet éltem át, mint az alatt a huszonöt év alatt, a mely ezeket megelőzte. Egész rövidesen akarok jelentést tenni. Nem azért, mintha hinnék az érdeklődésben, a melyet irányomban mutat. A mint tudom, a jővevényhez tartozik, érdeklődést mutatni, hogy az ember ezáltal az ártatlan lelkeket megnyerje magának.

Gyalog utaztam, azt a pár garast, a mit a marquis úr adott nekem s a mit a marquisné asszonyom oly tetemesen megszaporított, nem akartam semmiféle fölösleges költségekkel fogyasztani. Ez a takarékság gazdaggá tett. Tapasztalatokat gyűjtöttem, melyeknek tömege gyakran nyomasztó volt.

Alig volt mögöttem a hegység, a mikor olyan tájékok tárultak fel előttem, a melyeket mintha most hagyott volna el a zsákmányoló katonaság: puszták, legelők és parlag földek, iszapos úttalakkal átszelve, mérföldnyire egy lélek sem. Csak itt-ott tűnt fel egy élő lény, sörényszerű hajjal piszkótló kérges arca felett, a mely veres szemével ijedten nézett rám.

Az első éjjel beálta előtt Noroy környékén bekopogtattam egy kormos kunyhóba. Olyan ordítással, a mely a Vögézek farkasaira emlékeztet, rohant elem egy ember.

— Nincs semmim, de semmim — kiáltotta — még az ajtó zárát is elvitte az adósded.

Csak a holdvilágnál láttam, ki van előttem. Csak boszorkány lehetett: néhány piszkos-fehér hajszál állott sárga koponyáján, meztelen felsőtestének csupasz csontjaira ráfeszült a barna bőr, a melletti lógtak, mint az üres csövek a felpuffadt testén. Keresztet vettem magamra. Ekkor vinnyogást hallottam a kunyhó sötétjéből. Valami bűnre gondoltam és utána ugrottam

a boszorkánynak, a ki beszaladt. Ekkor már felkapott valamit a csupasz földről, egy esomag rongynak látszott. Ringatta csontkarjaival, rászorította fonnyadt mellére és a szeméből könnyek folytak rá. Aggastyáni arcot láttam, akkorát mint az öklöm, a mint a rongyokból kiemelkedett. A boszorkány megcsókolta. Most már tudtam, hogy nő.

A mint tovább vándoroltam, lassankint nem is irtóztam már. Mindig ugyanazt láttam: ablak és gerenda nélküli házakat, semmi egyebet bennük, mint piszkos szalmát. A bútorokat az utóbbi télen a kemence tüze mellett táplálni, ép úgy, mint az utolsó gyümölcsfáknak az ajtó előtt. Minden más tulajdonát fölfaltak az adósdedök és a földesurak. A lafartéi vinczellérek a vízbe folytatták a bort, mivel nem volt pénzük, hogy az érte járó illeteket kifizessék.

Mikor Chatillonnál elértem a Seinet, parasztsbandák jöttek velem szembe, a kik elhagyták földjeiket, hogy idegenbe vándoroljanak. Mások a városba tódultak, a hol minden ház romhoz hasonlított, munkáért könyörögtek a svájci posztókereskedőnél, a ki nemrég azért jött ide, hogy az asszonyokat olesó pénzen befogja szövőszékeibe. Sokan úgy magasztalták, mint magát az úristent. Voltak közöttük emberek, a kik már fívet ettek, mint a barom. Most megváltásnak tűnt fel számukra, hogy feketekenyeret kaptak s ezért szívesen gyótródtak éjjel-nappal a szövőszék előtt.

Üres székkel közeledtem Párishoz. E nyomor láttára minden garas égett a kezemben, a míg tovább nem adtam. Dús kastélyok és csodásan virágzó kertek mellett mentem el. De bár most magamnak is összeszorult a gyomrom az éhségtől, inkább kinyújtottam volna a kezemet, hogy üszköt vessek mind e pompába, semmint hogy kolduljak.

A szükség odakergetett ahhoz az asszonyhoz, a kinek létezésem kezdetén már vendége voltam két hónapig. Kávés asztal mellett, melyek reggeltől késő estig tele vannak izgatott világjavitokkal, megismerkedtem írómezekkel, a kik mellett írni ki szolgáltatásokat

A MARQUISNÉ SZERELMES LEVELEI.

Írta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Montjoie marquis Delphinehez.

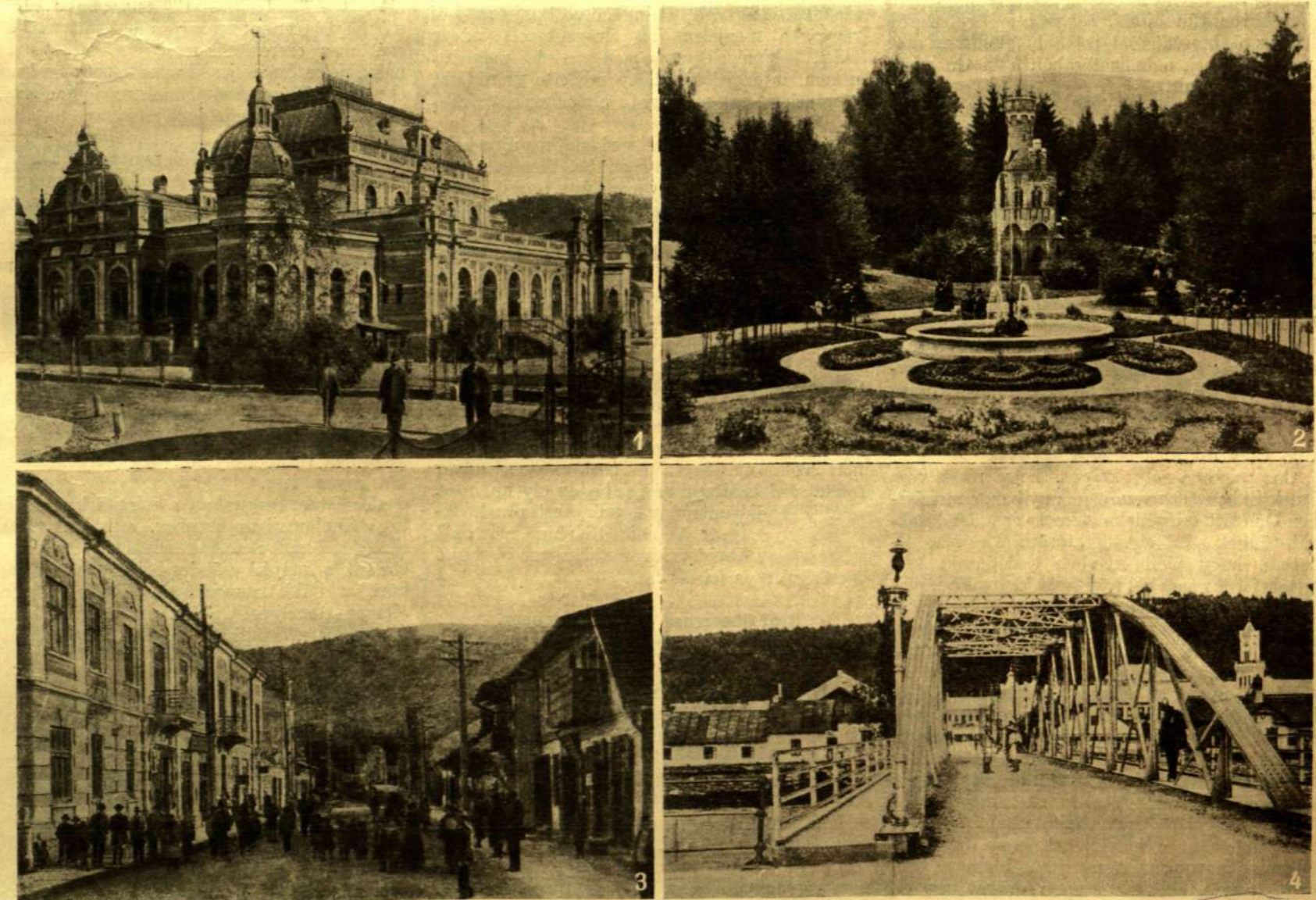
Páris, 1775 június 1.

Kedvesem. Meglehető fáradtságos utazás után nyolcz nap előtt ideérkeztem. Az utak biztonságát nagyon rossz; a sötétben ólálkodó esőcseppek szemtelenül s olyan koldulással, a mely már csaknem fenyegetés, szorosan a kocsihoz mészékedik, úgy hogy az Ön költözésekor nagyobb kísértéssel kell gondoskodnunk, mint az enyém volt. Láthatja ebből a megjegyzésből, hogy most már szilárd az elhatározásom s arra kérem, tegye meg az előkészületeket az utazásra.

Nem teszem könnyű szívvel, ha alávetem magamat a tisztán felismert kötelességnek, hogy dicső őseim példáját követve, ne hagyjam el veszedelmes időben az uralkodóházat. A napok, melyeket itt csaknem állandóan a miniszterek és az udvar társaságában töltök, elegendők voltak arra, hogy a dolgok állapotát feketének lássam. Mindenek előtt egyet nem szabad eltitkolnunk: a király nem jár el csekélyesében semmiféle szilárd terv szerint, hanem részint szeszélye, részint tanácsadói szerint, a kik pillanatnyilag a legtöbbet ígéri neki. Ez a tény persze azt a biztosítékot nyújtja nekünk,

hogy előbb-utóbb Turgot-t is el lehet távolítani, de — attól tartok, ebben bizonyos vagyok — csak azért, hogy újabb muló kísérletekkel pótolhassék. Egyelőre a király abban keresi üdvét, hogy a szabadgondolkodóknak és ökonomistáknak engedményeket tegyen. Még arról is beszélnek, hogy Malesherbes urat meghívják a minisztériumba, holott ő nyílt védője és pártfele a d'Alembert, Diderot és más e fajta embereknek. Egyedül támaszunk az egykori rendőrhadnagy, Sortine, a ki azonban sajnos szintén Maurepas asszony boudoirján át találta meg az utat a tengerészeti minisztériumhoz. Pillanatnyi érdeme a kenyér-zavargások ügyes rendezése, a melyek Turgot tekintélyét nem csekély mértékben megrendítették.

A király ingadozó magatartása azonban nem az egyedüli, a mi súlyos aggodalmakra ad alkalmat. Az Angolországgal való konfliktusok sajnos, fenyegető alakot öltöttek az amerikai nyugtalanságokkal kapcsolatban, annyival inkább, mert a király megnyitja fülét a lelkiismeretlen besúgóknak, a kik el akarják vele hitetni, hogy egy háború más irányt adna az általános izgalomnak és szerencsés kimenetele a hét éves háború gyalázatának gyorsan fokozódó rossz hangulatát eltávolítaná. Ábrándozók, a kik azt hitték, hogy egy szabad Amerikában megvalósíthatják a filozófusok álmait, ravasz üzletemberek, a kik mindenütt a zavarosban halásznak és mint megbízható forrásból halom, már most fegyvereket szállítanak titokban

1. A gyógyterem. — 2. A Falkenhayn-forrás. — 3. A Mikuli-utca. — 4. Hid a Dorna fölött.

DORNA-VATRAI KÉPEK.

végezem. Most Linguet úrnál dolgozom, olyan emberrel, a kinek hiúsága még nagyobb, mint a szelleme. Mivel néhány kavéházi térférgő felizgő pörök és cikkek, azt hiszi, egész Európa szemei rá vannak irányítva.

En is ott bolyongok a klubokban és sokat olvasok. Minden pillanatban azt képzelem, hogy megtaláltam a filozófusoknál és az okonomistáknál a helyes recepteket a nép-járvány ellen, a melyet a legközelebről ismertem meg. De mindújra azt látom, hogy a legfrissebb orvosok sem kutatták fel a betegséget, a melyet meg akarunk gyógyítani. Necker úr azt írta a minap egy az okonomisták elleni röpívben: «a gazdasági szabadság, a melyet ti propagáltok, a földesurak zsarnoksága» s Baudeon abbé ezt felelte neki: «Az ön támadása a föld-birtok ellen a bankárok kommunizmusára». Attól félek, mindkettőtőlünk igaz van.

Bocássá meg nekem Méltóságod ezt a hosszú levelet. Tulságos sokat gondolkozom és keveset beszélek, ezért árad belőm a tolamra.

Probergre úgy gondolok vissza, mint valami más csillagra. Ott minden jóllakott volt és tiszta. Méltóságod tépte le tapasztalataim sötét függönyét földi lakásom ablakáról, úgy hogy hirtelen megint bele kellett nézmem a távoli fénybe. Mindazáltal nem kívánkozom újra vissza; küzdeni jobb, mint élni. Csakhogy az kegyetlenség volt, hogy ennek a másik csillagnak az úrnője megint szemem elé került. El tudná velem felelteni a noroyi boszorkányt! Remélném-e, hogy Méltóságod emlékezni fog rám Párisban?

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1775 július 2.

Tisztelt Marquisné Asszonyom. Levele meglepett, mivel már nem dicsékedhetem a dícsőséggel, hogy jogom van a bizalmára. Valamikor azt hittem, feleltemet az okot, a melytől Önt arra vitte, hogy a velem való viszontlást megakadályozza s a szívem oly mélyen boldog volt, hogy el tudta viselni a ráparancsolt elválat. Egy idő óta tudom, hogy ez önámítás volt.

Rohan herceg és Chevreuse gróf fellekesülve az Ön igaz egyensúlyától, a mely mindenkit hatalmába tud ejteni, sokat beszéltek Önről. De az 6 beszédükél is többet tudtam meg más valakinek a hallgatásából, a ki Ön miatt örökre elnémult.

Ön védekezik, Marquisné Asszonyom, e miatt a halott miatt, mintha én megengedném magamnak, hogy bírját játszsom. Mivel azonban sajnós, nem tehetem magamat vakká és süketé, hát engedje meg, hogy egyes tényeket visszaidézzek az emlékezetébe. Contades marsallnak, mikor rehabilitálása ügyében Versaillesben járt, Piroch úr egy levélalkájja volt a tulajdonában. Volt benne többek között egy levélke Öntől, leplezetlen felhívással egy a legszigorúbb titokban tartandó rendez-vousra, Piroch úr néhány verse «szeretett nőhöz», a melyekben az Ön hajának illatát, karjai légyságát, virágzó keblének melegségét oly viharos gyönyörűségek élvezete, nem pedig az utánuk való vágy diktálhatja.

Ön továbbá oly kegyes, hogy részt vesz érdekeimben és terveimben annyiban, a mennyiben Ön előtt «veszedelmeknek» és kalandosaknak tünnek fel. Megnyugtatóra előre biztosíthatom, hogy nem «szívbéli csalódások» keltették fel bennem a kívánságot, hogy Franciaországnak háta fordítsak. Lehet, hogy asszonyom módja, hogy meggyőződéseiket és érdekeiket érzéseik széliránya szerint forgassák, a férfiaké nem az.

Ellenszenvem az udvari élet lényessége ellen és saját tett nélküli életem ellen már maga is elég ok volna arra, hogy más élet-szférára vágyakozzam. Sokkal irányadóbb lett azonban rám nézve a betekintés abba a ténybe, hogy gondolkozóink és költőink minden rendszerre, a melyekért egykor lelkesültem — szívesen mondanám e helyett azt, hogy «mi lelkesültünk», Marquisné Asszonyom, ha nem tudnám, hogy azokat az etupes órákat rég elfelejtette, — mind csak frázisok maradtak, még üresebbek, mint a papokéi, kiknek ígéretei csak az égre vonatkoznak, tehát tökéletesen ellenőrizhetetlenek.

Amerikában olyan népet látok, a mely harcrol a szabadságért a helyett, hogy beszélne róla. Ott tehát kikapaszthalatom, olyan érték-e, a melyért érdemes az erőt és az életet labba vetni.

Egyelőre Szentpétervárra szándékozom a növéremnek Pál orosz nagyherceggel való esküvő-jére utazni, hogy azután elhagyjam Európát. Ezekből a rövid sorokból talán kivetheti legalább azt az egyet, hogy nincs szándékom udvari intrikákba és szerelmi játékokba veszejteni magamat s arra sincs hajlandóságom, hogy a tragikus hőst játszsom.

Ezzel, Marquisné Asszonyom, alighanem az utolsó szót váltottuk egymással.

Remélem, Páris mindenben meg fog felelni igényeinek és várakozásainak.

PÁSZTORJÁTÉKOK.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Páris, 1775 augusztus 1.

Itt küldöm Önnék, legszébb Marquisné Daphnis-szerépét. A királyné el van ragadtatva közreműködésének gondolatától és én — nincs szó érzesem kifejezésére.

Delphine nevet Guy szerelmi esküvésein — Daphnis majd el kell hogy tije Philidornak még a gyöngédességét is!

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Versailles, 1775 augusztus 15.

Legbájosabb! Még érzem lehelletét az arczomon, pihegő testét karjaiban s az ajkát, a hűvösét és lágyat, mint a rózsalevel forró szájamon. Csak Daphnis volt-e? Delphine volt-e?

Ah, mikor a boldogságtól mámorosan a kuliszak árnyékában lábához borultam, készken arra, hogy egy gyöngéd szávért cséppenkint csurgassam ki véremet. Ön kitépett a mennyországából kérdésével: «Ott volt a nézők között Frigyes-Jenő?» Mikor én néma bölintással intettem igent, melyen megsértődve tartós érdeklődésével egy kelletlen — különöz iránt és szenvedélyem ezt a kínzó kérdést szálaltatta meg: «Szereti a herceget?» Akkor hirtelen felelte: «Szereti a herceget?» Akkor reménytelenül töltött el. És mikor Ön, hozzám simulva, szépségtől tündökölve, pajzanságtól ragyogva megjelent az elragadtatott udvar előtt, karjának egy gyenged szorítása megadta nekem az engedélyt, hogy mellette maradjak, közel éreztem magamat birtokának szédítő boldogságához.

Hűvös búcsuja hajnali pirkadatkor újra beleszórt a kétség tengerébe. Mentsem meg egy hajótöröttet s ha Önnék úgy tetszik, hogy nem éri meg a fáradságot, hogy kinyújtsa a kezét, mentse meg saját, virágzó ifjúságát. Jussom eszébe, édes Delphine, hogy a szépsége isteni ugyan, de Ön azért mégse halhatatlan. Elhervadó ifjúsága tavasza, még mielőtt a szerelem napja meghozta volna a nyarat?

Ön szenved; tudom, mert ismerem a szív minden kínjait ép úgy, mint gyönyöreit. A vágy csillog szeméből, kiizzik újjai hegyéről.

Ha én a rózsákat, melyeket Önnék küldök, ma este a keblén viszontlalom, ez számomra a legédesebb remény jele lesz. Lehet akkor Guibert szomorujátéka, a melynek az egész udvar feszült érdeklődéssel néz elébe, ép oly unalmas, mint a hadi tudomány, szórakoztatónak fogom találni; Ön tehát, bájos Delphine, nem csak pásztorának boldogságáért, hanem a külső dícsőségéért is felelős lesz.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Versailles, 1775 augusztus 20.

Azon este óta, mikor szenvedélyem sötétpiros rózsáit ruhájának fehér selymén izzani láttam és elragadtatva a versaillesi tükörterem közepén meghajtottam Ön előtt térdeimet, kétségben vagyok, az előbbi élet az én életem-e, mindaz a szerelem, a mit azelőtt élveztem, szerelem volt-e.

Mintegy álomban hallom még Grétry olvadóz dallamait, melyeknek hangjaira a fény az Ön szeme csillagában meggyulladt, látom kezében a gyöngyöző bort, melynek tüze lassankint ömlik ereibe s érzem a forró lehelletét mind a szép nőknék, mind a ragyogó gavalléroknak, a melytől az illatos gyertyák libegtek, a fojtott levegő remegett s Önt bevonta a lázába. Csak

ennek a királyi ünnepnek a pompája volt-e, a mi Önt megmámorosította, vagy a rózsáim illata volt?

Nem akarok feleletet erre a kérdésre, nem akarok! Csak az isteni pillanatnak akarok élni, édes asszonyom, nem törődve azzal, milyen csodának köszönhetem.

A mi virágot Párisban fel tudtam hajszolni, elküldöm Önnék ma. Lilium-szirimokba akarom ágyasztatni szerelmem fejeeskéjét, ha eljövök, piros mákot akarok fehér tagjaira szójni. Amor maga töltson el erejével, hogy az asszonyok legszebbikét a szerelem életére hívjam.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Versailles, 1775 szeptember 10.

Drága! Édes! Hogy tegnap nem volt szabad látnom! Pedig Guibert grófot fogadta! A legdühödtőbb féltékenység kizozna, ha nem tudnám, hogy a híres költő és katona ép annyira híres, mint a mennyire Lespinasse szeretője. De én irigylem tőle, ha szerelmemnek csak a szellemét is imádhajta.

Még a királyné is észrevette rosszkedvemét. «Hol van Daphnis, szegény Philidor?» — ingerkedett velem. Hol van Daphnis? — ismétli most szívem minden órában, mikor távol vagyok tőle.

Es ma sem akar engem fogadni, mivel ő felsége, Bertin szabón ad Önnék audienciát? Kegyetlen, hát igazán szüksége van új csipkékre, gaze-okra és selyemszövetekre, szükséges a gyöngéd tüllfelhő a keble körül, a nehéz brokátot a csipője körül mindig raffináltabban redőzni és rendezni? Nem elég csábító így is rám nézve, vagy az a szándéka, hogy más férfiak szerelmi boldulásával megörjitsen vagy irigy pillantásai nyársára tűzzön?

Lent az udvarban egy svájci sípolja a daloskáját, odaát a Polignae szobájából peddó hárfahangok csengenek, a bokrokól madár trilláz, a mely a tavaszról áhmodik, én csak trilláz, a mely a tavaszról áhmodik, én csak egy szót hallok minde hangozóból: Delphine, Delphine! És melódiját szivem vágyakozóan viharos dobogása kíséri. Mert kevés nap mulva szerelmesem Armida varázskertjeiben fog velem járni.

Senkit sem dicsőíték ma jobban, mint Condé herceget, a ki Chantillyból a műszak és gráciák székhelyét teremtette. Beaumarchais úr, a ki ezúttal a ceremónia-mester szerepét játszsza nála, jelentőségteljes Figaro-mosolyával mindenféle ezláásokat tett nekem a csodákra, a melyek ott történni fognak.

«A magány kedvelőinek számára», — mondotta — vannak a mérőldnyi parkban csöndes remete-zúgok; filozófia beszélgetések számára, melyeknek zavartalanoknak kell lenni, vannak az óriási kastélyban láthatatlan tapéta-ajtók mögött biztos búvóhelyek. Mindenkit, a ki fiatal és szép, meghít a herceg: «hogy sem a vén asszonyok rossz nyelve, sem a kiáltáznók buja tekintete ne akadályozzák a szerelmet, hogy önmagát élje.»

Ezért; minden asszonyok legszeretetebbje, nem kell remegnie titkunkért s nem fog el-sápadni, ha a kezem a kezét keresi és idegen pillantások érnek s a legédesebb kábulat percében sem fognak a legszebb szemek aggodalomtól kitágulva rém irányulni. Végre fentartás nélkül enyém lesz.

Már látom magunkat, a mint a kert hallgató templomaiban Ersohoz, a bájos istenhez emeljük összekulesolt kezeinket s halkan eltűnünk a kunyhó csöndes homályában, a mely körül a búkkók szürke törzsei mint vas örk állanak s melynek kis ablakai örökzöld-indák szégyenlősen elfedik.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany koszorú Arany János műveiből. A Franklin-Társulat, Arany János műveinek kiadója, azzal ünnepli meg a költő születése századik évfordulóját, hogy egy szép kötetben dús és választékos anthológiát ad ki műveinek legjavából. A gyűtemény nagyon gondosan, finom ízléssel és Arany költészetének beható ismeretével van összeállítva. Első, nagyobb része, a 19 ívből 12, a kisebb költemények javát adja, százhét darabot, a lírai verseket 1847-től az öszikéig, a kisebb elbeszélő költeményeket, balladákat. Mindegyik vers alá oda van nyomtatva az év, a melyben termett, úgy

hogy az olvasó képet nyerhet a költő fejlődéséről, hangjának, hangulatainak, érzésvilágának változásairól is. A másik részben a Toldi és a Toldi estélyt kapjuk. A gyűtemény szemmeláthatólag azzal a czéllal van összeállítva, hogy menál szélesebb körben népszerűsítse a költőt; azok a művei vannak fölvetve, a melyek egyaránt szólnak minden magyar emberhez, az egészen egyszerű mindenségétől a legműveltebbekig. Ennek a czéllal kitéhen meg is felel, kiválóan alkalmas eszköz lesz arra, hogy Arany költészeté valóban nemzeti közkinccsé legyen s eljussan az úri házakból a leegyszerűbb kunyhókba is. E cél elérését nagy mértékben megkönnyébbíti a terjedelmes kötet rendkívül olcsó ára is: jó papíron, szép nyomással, füve 3 korona, csinós kötésben 5 korona.

Négyes László füzeté Aranylól. A Kisfaludy-Társulat a költő születésének százados évfordulója alkalmából arra a szép határozatra jutott, hogy megírta Arany rövid életrajzát a magyar tanuló ifjúság számára s ajándékolta osztogata az iskolák révén. A füzet megírásával Négyes László bízták meg. A szép gondolat szépen is valósult meg: Négyes László munkája igen szerencsés megoldása a feladatnak. Az életrajz fonálnál tejeteti Arany költészetének különböző frázisait és főbb műveit. Finom érzékkel emeli ki azokat a momentumokat, a melyek által Aranyt közelebb lehet hozni az ifjúsághoz s a fejlődő fiatal lelket megnyitni hatásának befogadására. Ebben a kiváló Arany-ismerő mellett kiváló pedagógus is nyilvánul. Arany kétségkívül első sorban alkalmas egyéniség arra, hogy odaállítsa a magyar fiatal emberek elé példaadásul, a magyar ember egyik ideálképét alkossuk meg belőle. Ezért vált a magyar iskolákban is kedvesen költőjévé: benne mintegy megvalósulva szemlélhető az az erkölcsi és hazafias czél, a mely felé az iskola az ifjúságot irányítani igyekszik. Négyes munkája azonban nyújt újat és figyelmre méltó Arany ismerőnek is, nem egy megjegyzése új világot vet a költő egyéniségének és költészetének eddig meg nem világított zugaiba. Az egész pedig rövid, répszerű és mégis előkelő színvonalon álló összefoglalása mindannak, a mi Aranya vonatkozólag az irodalom iránt érdeklődők köztudatává lett, a mit nemnél szélesebb körben terjeszteni fontos nemzeti ügy. A kis füzet foglalta annak a kéznek, a melyet a költőtől az utána következők nemzedék alkotott magának s a melyet az ifjúság által igyekszik átörökíteni az eljövendő nemzedékre.

Tanulmányok Arany epikájáról. Kéty Lajos négy tanulmánya Arany epikájáról az Olcsó könyvtár

LOHR MARIA
A RÓMAI SÍR...
és legfrissebb...
Kronfus...
GYAR és FÜZLET:
VIII. Baross-1. 85.
gyári intézete. Telefon: József 2-37.

Használhatatlan
FOGSOROKAT
film és esztétizálókat, higányt, esztétizálókat, szálgeződülkat veszek:
Gross Antal, Budapest, VIII., József-körut 23.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.
Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer
étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a gyomor-terheléstől.
Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden gyógyszerben
valamint
Rozsnyay Mátyás
Arad, Szabadság-tér 8.

ban jelent meg. Első cikke Arany elbeszélő költészetéről szól általában. Összefoglalva igyekszik fővonásában megrajzolni Aranyt, az epikusnek képét, a lelki világa és elbeszélő költészeté közti kapcsolatot. A második cikk Arany pályakezdéséről szól, a Toldi előtt megjelent csekélyszámú műveiről, a melyek eddig nem sok figyelmre méltáltak a kutatók; az értekezés igyekszik megtalálni bennük — itt-ott előrevetve is — azokat a vonásokat, a melyek ezeket a nagyreszt nem komoly irodalmi czéltól írt próbálgatásokat a költő későbbi, érett-kori munkáihoz fűzik. A harmadik tanulmány a János vitéz hatását mutatja ki a Toldira; ebben a párhuzamban is van néhány figyelemreméltó megjegyzés. A negyedik tanulmány végül Aranyt egy eddig kevésbé méltált művét, Az utolsó magyar című töredéket fejtegeti. A tanulmányok mellé függelékül van csatolva az Arany elbeszélő költészetéről szóló irodalom bibliográfiájának összeállítása, melynek minden Arany-kutatón kiünő hasznát fogja venni. A Franklin-Társulat kiadásában megjelent kötet ára 1 K. 50 f.

Arany János műaljai. Dr. Radnai Oszkár e czímű terjedelmes könyvet adott ki. Három bevezető fejezet után, melyek a rónek Arany életében és költészetében való szerepéről szólnak, sorra veszi mindazokat a nőalakokat, a melyek Arany műveiben előfordulnak s mindegyik jellemző igyekszik. Csak az igyekszemnél marad, mert a mit elmond róluk, az részint elmondásra nem érdemes kétség, részint pedig olyan zavarosság, a melynek parját kell keresni nem tulságosan magas színvonalu kritikai irodalmunkban. Rége olvastunk olyan bombasztikus és üres könyvet, mint ez. Tele van nagy szavakkal, mindenfelől mesterségesen odavonasztott asszociációkkal, frázis-virágokkal, a melyek végeredményben nem mondanak semmit. A könyv mindenképen azt a benyomást teszi, hogy irójának nincsenek megírásra méltó gondolatai a tárgyról, de azért mindénáron erőszakolja az irást, facsarja a szavakat, hogy valami gondolat-féltéet práseljen ki belőlük.

A különben elég szépen kiállított könyv nyomdai megjelenése is teljesen lompós, annyira berne a sajtó-hiba, mintha a szerző korrigálatalan, nyers szöveget nyomtatott volna ki, a hogy a szedőgépből kikérelt s a sajtóhíbak között nem egy van, a mely gyakori ismétlődésével szinte azt a gyanut kelti, hogy nem is sajtóhiba, mint inkább a szerzőnek helyesírási pongyolassága. Goethe neve pl. többször is Göethenek van szedve. A szerző irodalmi ismereteinek biztonságában való hitünket különben

is megrendíti néhány olyan eset, mint mikor pl. Ibsen sötét költőnek nevezi. Nem szívesen foglalkozunk az ilyen könyvekkel, a melyekről csak az elítélés legélesebb hangján lehet szólni, — de ez a munka nyilvánvalólag az Arany-ünnepe alkalmára készült s épen ez alkalmából nem szabad hallgatagon túrni, hogy nagy költőnk ennyire az avatatlanok kezére kerüljön. S ellene kell szegulnünk annak is, hogy a jóindulatú elhallgatás révén akadjanak naivak és kritikátlanok, a kik az ilyet elfogadják irodalmi műnek s félrevezetetik magukat általa.

A J6 Pajtás. Benedek Elek képes gyermeklelője legújabb márczusi 18-ki számába Benedek Elek iri verset, P. Abraham Ernő elbeszélést, Szemere György A kis káplár című regényének folytatásához Haranghy J.6-6 rajzolt csinós képeket. Ávar Gyula apró meséket mond el, Schöpplin Aladár érdekes cikket szes elbeszélések, Benedek Elek folytatja Rékáné komámsszomy mulatságos kalandjait. Sok szép kép, Kis krómika rovat, tarka mese, a rejtvények, szarkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A J6 Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előzetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Márczusi 8. Az Erdős-Kárpátokban a Tatár-szorosól északnyugatra az ellenséget egy magaslátról elűztük. A nyugati harczennek csak a Champagneban volt heves túzérégi tűz, egyelőtt csak felderítő előretörések. Az orosz s a többi harc-tereken nincs fontosabb esemény.

Márczusi 9. Az Uz és a Csobányos völgy között német osztagokkal megérsított csapataink rohammal elfoglalták az erősen elszécut Magyaros határmagaslatot, 600-nál több orosz elfogtak. A nyugati harczenen a túzérégi tevékenység széles arczvonalon csak a Champagneban fokozódott. Míg egyelőtt kisebb előtörések és esztározások voltak, a Champagneban a franczák pergetűt után megtámadták a Ripontól délre február 15-én elfoglalt német állásokat, de csak kevés helyen sikerült nekik a német állásokba benyomulni, máskülönbön visszaverték őket, a vidéken uralkodó 185-65 magaslaton felvő állásokat a németek ellentámadással visszavették.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár
XLV. rendes közgyűlése
1917 márczusi 24-én délután 4 órákor az intézet helységében, (IV., Deák Ferenc-utca 7. sz. l. em.) tartja meg.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárószámadásokról előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Földmentvény az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
4. Mérleg megállapítása, nyeremény felosztása és kifizetése iránti határozathozatal.
5. Három igazgatósági tag választása.
6. Egy felügyelő-bizottság választása.

Azok a t. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni szándékoznak, szíveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 37. §-a értelmében * f. e. márczusi 21-ig d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésre áll.

Az igazgatóság.

* 37. §. A közgyűlésen részt vehetnek mindazok a részvényesek, kik három nappal a közgyűlés megtartása előtt a le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt tesznek le a társulatnál, vagy a közgyűlési hirdetményben megjelölt más pénztáránál, mely legalább hat hónappal a közgyűlés napja előtt a let-vo sajt névre iratott.

ÓRAK
Kiváló pontossággal szabályozva 10 évi járulás mellett.

ÉKSZEREK
Sivatos és izlées kiválóban.

EVŐESZKÖZÖR
esztét és alacsonyárú.

EZÜSTNEMŰEK
és

DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon kész-pézt és olcsóvá részletezéssel feltételek mellett beszerezhetők.

BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER ÉS MŰRÁSKAL
Alapítatói: Brauswetter János, Számos 1847-ben. Számos 1847-ben. Számos 1847-ben.
Több ezer elismert leírás. Legújabb életem nagy képes leírásokról ingyen és bérmentve.

CSIZI VIZ
anyagcsere, vérképzés fokozásánál leghatásosabb magnézium, jód, brom és só-tartalmu radióaktív gyógyvíz.
Javulva: vérszegénység, érelmeszesedés, gyöngy-gyomor stb. bajok ellen. — Gyógyvíz szarzettől künt a fürdőkezeléshez Csizfűdőn, Górményben.

HANGLEMEZEKET
használtakat vagy töröttket készpénzért vesz
WÄGNER „Hangszer-Király”
József-körut 15. sz.

Viszketegység-rüh-sömör-otvar-
ellen
kiválóan bevált házi-kezes

Paratol rühkenőcs
Jóságát és megbízhatóságát bizonyítja számos hála- és köszönetlevél. Nem piszkit teljesen szagtalan és ezért nappal is használható. Egy nagy tégely ára 3 korona, egy dupla nagy tégely ára 5 kor. 50 fill. utánvét — vagy a pénz előzetes bektildése mellett.

Paratol hintőpor
védi az érzékeny bőrt. — 1 doboz ára 2 kor. 50 fill. a pénz előzetes bektildése vagy utánvét mellett.

A Paratol rühkenőcs és a Paratol hintőpor megrendelhető a fölrakatokból:
Klein M. Gyógyszerész, Budapest VI. 4. Nagymező-utca 8.
Ügyeljünk a pontos címre!

Március 10. Az ellenség kísérletei a Magyarországot visszahódításra záró ütközetben megütköztek. A nyugati harczerén a francziák sikereitől támadták a németek állásait az Arce-től délre. A Champagne nyugati részében francia tiszt vezetésével oroszok támadtak Frosmes mindkét oldalán. Az egyes helyeken benyomult osztagokat a németek ellentámadással elűzték. Ripontól délre új harczerék fejlődtek, amelyek nem változtattak a helyzetben. Egyéb helyeken német rohamcsapatok s keres vállalkozásai. Az olasz harczerén élénkebb ügyharc és repülőtevékenység.

Március 11. A nyugati harczerén a németek új Ancre-arczonálának előterében, élénk tüzérségi harc s Irlesnél gyalogsági harc, mely után a német utóvéd-osztagok a főállásra tértek vissza. A francziáknak a Champagneban megújított támadását a 185-ös magaslat déli lejtőjén és a Champagne Feme két oldalán a németek véresen visszaverték. Az olasz harczerén tüzérségi és repülőtevékenység.

Március 12. A nyugati harczerén a kedvező kilátási viszonyok következtében a messzehordó fegyverek és repülők tevékenysége az arczonál számos pontján fokozódott. Ripontól délre a francziák támadását visszaverték. Az olasz harczerén az olaszok a Karszt-fensíkot időnkint erősebb agyú- és aknavetőkkel tartották. Kostenjevicza előtt visszaverték az ellenség támadását.

Március 13. Brzezanytól délre és keletre fekvő területen eredményes előtérri vállalkozásaink. A Zloczowból Tarnopolba vezető vasútvonalról északra rohamcsapatunk az orosz árkokból 8 tisztet, 320 löny legénységet és 13 géppuskát hoztak magukkal. A nyugati harczerén Arrastól délre angol osztagok előretörése kudarcot vallott. Számos helyen élénk tüzérségi tűz. Az Ancretól északra a németek tüzelésükkel akadályaik előtt visszatérésre kényszerítették az előnyomuló francia századokat. A 185-ös magaslatot a németek túlerővel szemben megtartották. Az olasz harczerén több szakaszán agyútűz. A Cima di Costabellán egy gyengébb olasz támadást visszavertünk. A délkeleti harczerén az Ochrida és a Presba-tó közti földszorosban osztrák-magyar, német és bolgár osztagok visszaverték egy francia előretörést.

Március 14. Rohamcsapatunk vállalkozásai Brzezany területén teljes sikerrel jártak. Az ellenséges hadi berendezések alapos elrombolásán kívül 228 foglyot ejtettek s több géppuskát és aknavető zsákmányoltak. A nyugati harczerén Armen-tiéristől északra a németek angol osztagokat tüzeléssel elkergették. Az Ancre-területen egy angol

támadást visszavertek. A Champagneban Ripontól délre a harczerék váltakozó eredményekkel folytak. St. Mihálynál francia előretörések megütköztek. Az olasz harczerén csekély harczi tevékenység.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Kisjeszeni dr. JESZENSZKY SÁNDOR, valóságos belső titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár, a Lipót-rend középkeresztese, a bajor Szent Mihály-rend I-ső osztályának tulajdonosa stb. stb. 65 éves korában, Budapestben. — BELLAAGH ISTVÁN, ny. kir. táblai bíró, 92 éves korában, Budapestben. — DR. SZÉKELY JÓZSEF, a közigazgatási bíróság nyug. tanácselnöke, a Ferencz József-rend csillagos középkeresztjének tulajdonosa, 77 éves korában, Budapestben. — ARÁNYI KÁROLY, nyug. pénzügyi tanácsos, a Ferencz József-rend lovagkeresztjének tulajdonosa, 70 éves korában, Budapestben. — DR. VÁSÁRHELYI GYULA, belügyminiszteri miniszteri tanácsos, Budapestben. — Sarmasági FRÖHLICH ALBIN, nagybirtokos, 57 éves korában, Budapestben. — SMIALOVSKY VALÉR, volt országgyűlési képviselő, 63 éves korában, Pankotán. — MÜLLER HENRIK, a budapesti általános villamosság r. t. pénztárosa, Budapestben. — GRÜNWARD VILMOS, a Grünwald-Testvérek és Schiffer-cég volt társfőnöke, 52 éves korában, Budapestben.

ÖZV. BÖRZSÖNY LAJOSNÉ, néhai Börzsöny Lajos nyug. járásbíró özvegye, 73 éves korában, Budapestben. — DR. CHOLNOKY JENŐNÉ, szül. Du Barrois de Vigny Petronella báróné, dr. Cholnoky Jenő egyetemi tanár felesége, Kolozsvárott. — ÖZV. MAXIMOVICS MIKLÓSNÉ, Zombor város néhai országgyűlési képviselőjének özvegye, Szabadkán. — ÖZV. TRAVNIK ANTALNÉ, szül. tomkaiházi szászkeői és folkusfalvi Tomka Nandin, 77 éves korában, Csöllén. — ÖZV. ZAYZON FERENCZNÉ, Keller Berta, 78 éves korában, Nagyenyeden.

Szerkesztői üzenetek.

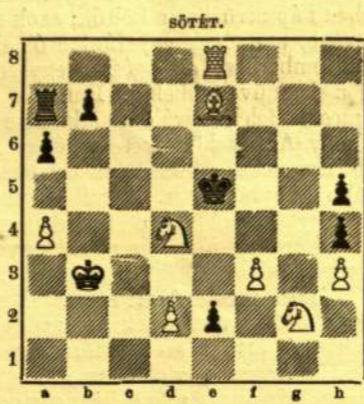
Pierot. Irodalmilag művelt dilettáns munkája, de mégis csak dilettánsé, nincs benne egyéni iz s a terjedelmese jóval több a tartalmánál.

A harczer nemtörőjéhez. Emelkedett szellemű vers, de mostani viszonyaink között nem vállalkozhatunk közlésére.

Limanova. Anyámhoz. Olyan gyenge próbálkozások, hogy a bírálóknak alig lehet rájuk szava.

SAKKJÁTÉK.

3048. számú feladvány Branne R.-től Leibachban.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 7-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Rohamozó századok.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármege-utca 11.

Lepkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Anthologia
Arany János legszebb műveiből
olcsó Kiadásban!!
Az Arany-ünnep alkalmából megjelent
Arany koszorú
Arany János költeményeiből
Születése századik évfordulójának ünnepére.
A 300 oldalra terjedő szépen kiállított kötet ára
füzve 3 korona, kötve 5 korona.
A Franklin-Társulat Kiadása.
Kapható minden könyvkereskedésben.

Az egész zeneműirodalom
rendelkezésre áll annak, aki az Országos Hangjegykölcsönző Intézetben, Budapest, IV., Sütő-utca 2. félemelet, előfizet
3— KOR. HAVI KÖLCSÖNDIJÉRT.
Betét helybelieknek 3— korona, vidékieknek 10— korona.
Kérjen ismertetést! Kérjen ismertetést!

A háborús helyzet megértéséhez
nélkülözhetetlen kézikönyv a
ZSEBATLASZ
1917. évre.
HUSZONKÉT
igen érdekes földrajzi, külpolitikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal.
Ára 3 korona 60 fillér.
A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása.
Kapható:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és a
Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4., valamint minden könyvkereskedésben.

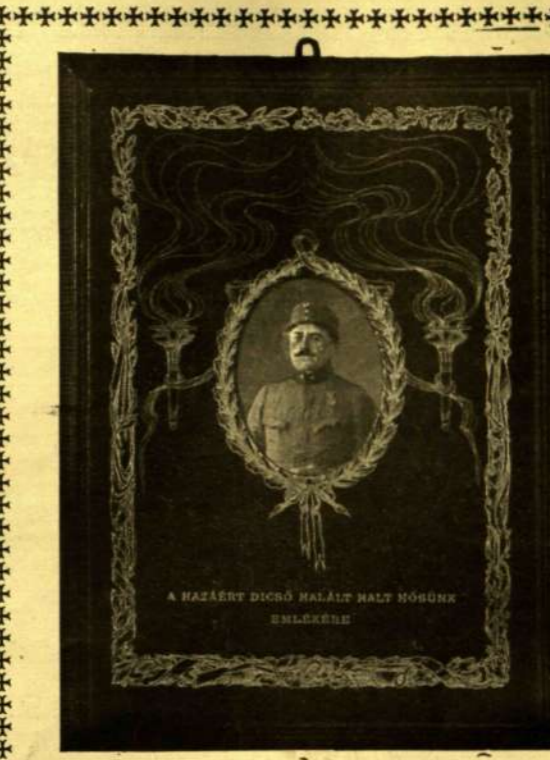
Ifj. Hegedüs Sándor munkái.

- Regények.**
A lélekbuvár K 4—
Az élet tüze (Kelet regéje) 60
Veszett csata 2 80
- Elbeszélések.**
Alakok a ködhomályban 2—
A réztornyú kastély 3 60
Az öt szerelem 2—
Beszélő éjszakák 2 80
A rádsza 2 40
A trombitás süvege (Magyar Könyvtár 733.) 36
- Színművek.**
A rab. Fantasztikus dráma 3 felv. (Főv. Szính. Műsora 283.) 40
Az élvetemkező. Dráma 1 felv. (Főv. Szính. Műsora 142.) 40
Hanna. Dráma 1 felvonásban 40
Narancsvirág. Dráma 1 felvonásban 30
A kalandor. Színmű 3 felvonásban 60
- Útleírások.**
Az óriások világa (Túl a tengeren) 2—
Déli fjordok. (Dalmácia álmok képekben) 3—
Amerikai színek (Tanulmányok) 2 40
Az arany nap hazája 3—
- Kaphatók:**
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben

KULTURA és TUDOMÁNY

- új kötetei:
- Dr. Jerusalem Vilmos.**
Bevezetés a filozófiába
A harmadik német kiadás után fordította Schöppin Aladár.
Ára kötve 2 kor. 40 fill.
- Pollard A. F.**
Anglia története
Fordította Bálint Ernő.
Ára kötve 2 kor. 40 fill.
- Benedetto Croce.**
Az esztétika alapelemei
Fordította Farkas Zoltán.
Ára kötve 2 korona.
- Durkheim.**
A szociológia módszere
Fordította dr. Balla Antal.
Ára kötve 2 kor. 40 fill.
- A Franklin-Társulat kiadásai.**
Megrendelhetők:
LAMPTEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-utca 21. és minden könyvkereskedésben.

AZ AÉRO
A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.
Minden számában érdekes és Különösen figyelemre méltók eredeti fényképfelvételeket közzéad. A léghajózás eseményeiről, a léghajózás alkalmazásáról írott közlemények, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülő-cikket tartalmaz. * gép (modell) rovata. *
Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arczképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

ALAPITVA 1914.
Gyászesetben Haltenberger Vilmos
ruhák soron kívül kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógépárban festetnek feketére. Nagyvárad. Postafiók.
Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Vadászsportot űzők
akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a
„NIMRÓD”
KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT
Állandó melléklete:
„A vadászeb”
című egyedüli magyar nyelvű ebtenyésztési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félre 7 kor., negyedévre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.
Tessék mutatványszámot kérni.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

KAFFKA MARGIT
új regényének
ÁLLOMÁSOK
a címe
A budapesti író- és művészvilág színes képét tárja elénk
→ Ára 6 korona ←
A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA
Kapható minden könyvkereskedésben.

Két új magyar regény!
LANDAUER BÉLA:
A TANÁR
Az orvostanár regénye, a féltékeny szerelem és az orvosi kötelesség lelki harca
Ára 5 korona
Ifj. HEGEDÜS SÁNDOR:
A LÉLEKBUVÁR
Szenzációs regény, melyben a lélekbuvár drámai jelenetek közt felszabadítja a lelket a testtől
Ára 4 korona
A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA
Kaphatók minden könyvkereskedésben

Minden magyar ember házának, minden hatósági intézmény termének
legszebb disze, legszebb ékessége

Ő Felsege a király és királyné

IV. Károly király és Zita királyné

művészi kivitelű, mélynyomású arczképe.

A koronázás magasztos tényének megörökítésére a király és királyné legmagasabb engedelmével *Strelisky cs. és kir. udvari fényképész* készítette a felvételt, mely Ő Felsege a király és királyné legkegyesebb tetszését megnyerte, s a terjesztéshez legfelsőbb helyen hozzájárultak.

A mélynyomású kép ára
Keret nélkül . . . 10 korona.

A Kép nagysága 40×50 cm.,
a Karton pedig 58×70 cm. nagy

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

12. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 25.

Szerkesztési iroda: IV. Várnegy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — 20 korona.
Félévre — — 10 korona.
Negyedévre — — 5 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldij is csatolandó.

OROSZ HADÁLLÁSOK AZ ERDŐS KÁRPÁTOK EGY FENSÍKJÁN. — Jelfy Gyula, a harustérre kiküldött munkatársunk felvétele.